

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการท่องเที่ยวโบราณ
สถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

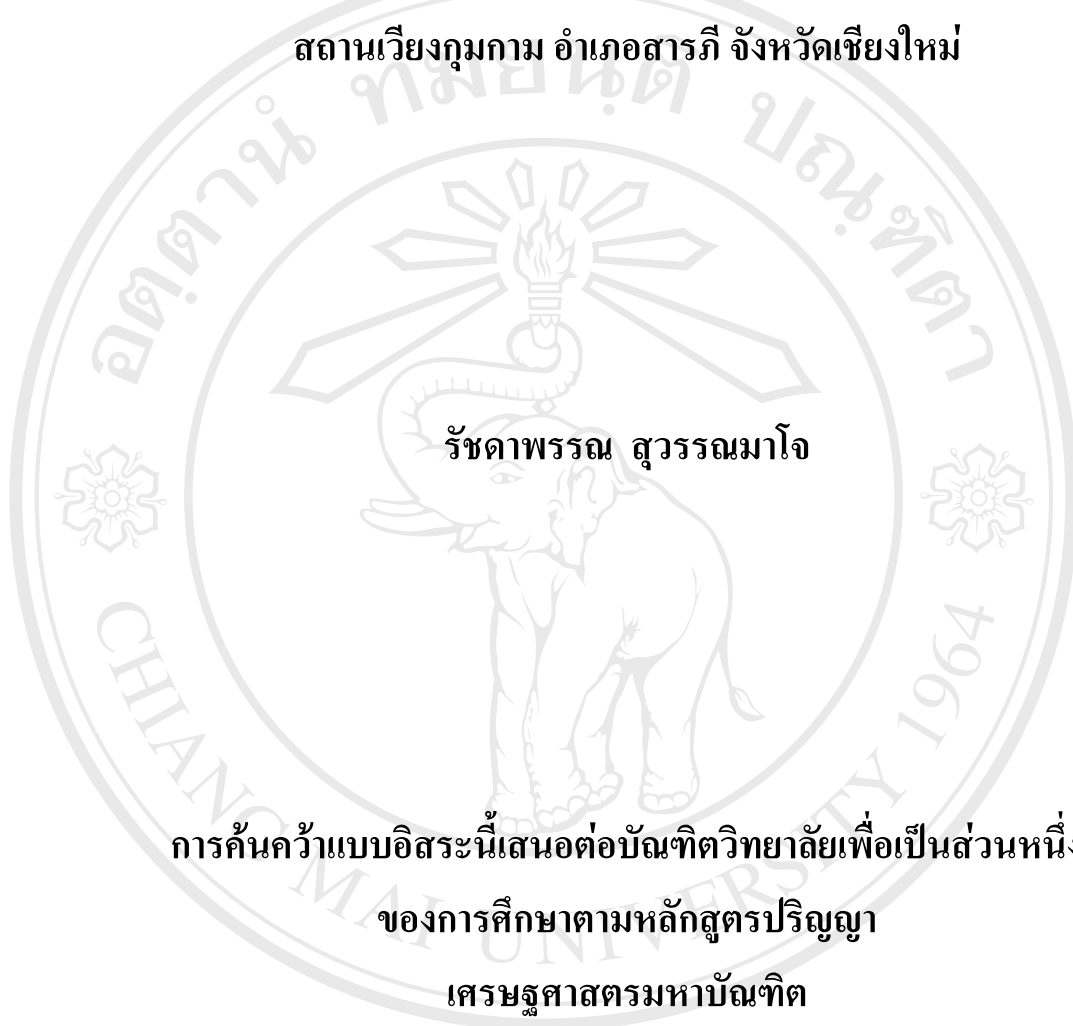

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พฤษภาคม 2548

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการท่องเที่ยวโบราณ
สถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤษภาคม 2548

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวไทย ในการท่องเที่ยวโบราณ
สถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

รัชดาพรรณ สุวรรณมาโจ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ประธานกรรมการ

.....
ผศ. ดร. ประเสริฐ ไชยทิพย์

กรรมการ

.....
ผศ. กาญจนา โชคถาวร

กรรมการ

.....
ผศ. วรวิ พฤษภานนท์

10 พฤษภาคม 2548

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและการอนุเคราะห์อย่างสูงจากคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ไชยทิพย์ ประธานกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจทานแก้ไข จนกระทั่งการค้นคว้าแบบอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ช่วยศาสตราจารย์ วชิร พุกภูมิ กานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา โชคถาวร กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าแบบอิสระนี้ และกรุณาให้คำแนะนำเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ศัพท์รัตน์ ภาสกรพิพัฒนกุล อาจารย์ชัชวัฒน์ และอาจารย์กัญสุดา นิ่มอนุสรณ์กุล ที่กรุณาให้ความรู้ และคำแนะนำ คำปรึกษาต่างๆเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตลอดจนระยะเวลาของการประมวลผลข้อมูล

ขอขอบพระคุณบรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่านที่ช่วยให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆด้วยดีมาตลอด

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ที่คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ และให้โอกาสทางการศึกษา ตลอดจนกำลังทรัพย์เป็นอย่างดียิ่งเสมอมา รวมถึงทุกคนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจให้ โดยตลอดจนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูง และผู้เขียนหวังว่า การค้นคว้าแบบอิสระจะมีประโยชน์สำหรับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย
ในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวรัชดาพรรณ สุวรรณมาโจ

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผศ. ดร. ประเสริฐ ไชยทิพย์

ประธานกรรมการ

ผศ. กาญจนา ไชยถาวร

กรรมการ

ผศ. วังวิรี พฤทธิกันนท์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 300 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองโลจิท (Logit Model) ด้วยเทคนิคการประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate: MLE) และเทคนิคการวิเคราะห์โดยวิธี Marginal Effects ปัจจัยที่นำมาศึกษาในแบบจำลอง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ ปัจจัยด้านการคมนาคม ปัจจัยด้านของที่ระลึก ปัจจัยด้านการบริการ ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม จำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.7 ผู้มีสถานภาพโสด 158 ราย คิด

เป็นร้อยละ 52.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.3 การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ระดับรายได้เป็นผู้ที่มีช่วงระดับรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.7

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบจำลองโลจิส ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 5% ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริการ ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ ปัจจัยด้านของที่ระลึก ซึ่งไม่มีผลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

Independent Study Title Factors Affecting Thai Tourists' Satisfaction in Visiting
Wiang Kum Kam Ancient City: Sarapi sub-district, Chiang
Mai.

Author Miss Ratchadapan Suwanmajo

Degree Master of Economics

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Prasert Chaitip

Chairperson

Asst. Prof. Kanjana Choktavon

Member

Asst. Prof. Watcharee Phruksikanon

Member

ABSTRACT

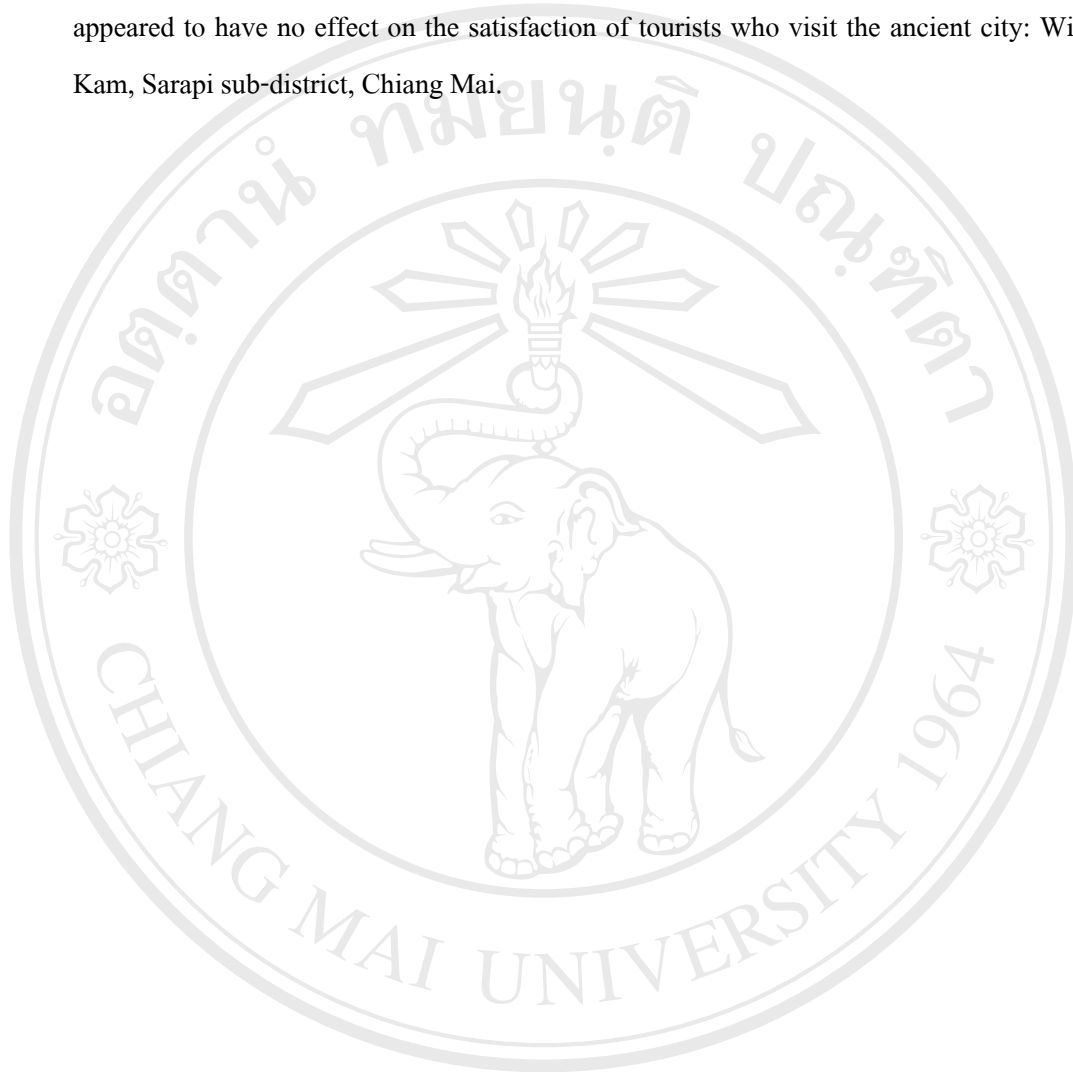
This study aims to examine factors affecting tourists' satisfaction from visiting at an ancient city : Wieng Kum Kam, Sarapi subdistrict, Chiang Mai. A questionnaire survey of 300 tourists by purposive sampling was undertaken for analysis by descriptive statistics, Logit model with Maximum Likelihood Estimate: MLE and marginal effects techniques. Factors under study include gender, age, marital status, educational level, occupation, income level, the features of the ancient city and its surrounding, products and service's prices, transportation, souvenirs, service quality, safety and a governmental service.

Among the 300 tourists, Thai Tourists visiting Wieng Kum Kam can be characterized as female (52.7%), age between 21-30 years old (29.7%), single (52.7%), bachelor's degree graduate (37.3%), self-employed (28.3%), and with 5001-10,000 baht monthly income (39.7%)

The findings from the Logit model application suggest factors contributing to tourists' satisfaction at 5% statistically significant level are service quality, safety, and the government service.

Other factors like gender, age, marital status, educational level, occupation, income level, the visited site and its surroundings, products and service's prices, as well as souvenirs are appeared to have no effect on the satisfaction of tourists who visit the ancient city: Wieng Kum Kam, Sarapi sub-district, Chiang Mai.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตในการศึกษา	5
1.5 นิยามคำศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดการวัดมูลค่าสิ่งแวดล้อม	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7
2.3 ทฤษฎีความพึงพอใจของผู้บริโภค	12
2.4 ทฤษฎีการประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น	13
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	23
3.1 ประชากรและตัวอย่างของการศึกษา	23
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	24
3.4 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	24

บทที่ 4 ผลการศึกษา	28
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย	28
4.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทย	32
4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยว โบราณสถานเวียงกุมกาม	38
4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	44
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	49
5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย	49
5.2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย	49
5.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	50
5.4 ข้อเสนอแนะ	52
5.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	53
เอกสารอ้างอิง	54
ภาคผนวก	56
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง Logit	57
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการค้นคว้าแบบอิสระ	61
ประวัติผู้เขียน	65

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2540-2546	2
4.1 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามเพศ	28
4.2 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอายุ	29
4.3 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานภาพการสมรส	30
4.4 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา	30
4.5 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอาชีพ	31
4.6 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับรายได้	32
4.7 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	33
4.8 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามจำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	34
4.9 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกาม	34
4.10 แสดงชนิดของแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร	35
4.11 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสาเหตุการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	36
4.12 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล	37
4.13 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	37
4.14 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม	38
4.15 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม	39

4.16 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านราคา สินค้าและบริการ	40
4.17 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านคมนาคม	41
4.18 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านของ ที่ระลึก	41
4.19 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านการ บริการ	42
4.20 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้าน ความปลอดภัย	43
4.21 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้าน บทบาทของภาครัฐ	44
4.22 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธีการของ Logit Model	45
4.23 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร X9 X11 X12 และ X13 โดยวิธีการของ Logit Model	47

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นเส้นทางลัดประการหนึ่งไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายทั่วโลกต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นตัวดึงดูดเงินตราเข้าสู่ประเทศ โดยจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลและหน่วยงานของกลุ่มประเทศในแถบทวีปเอเชียต่างพากันจัดตั้งองค์กรด้านการท่องเที่ยว (tourism organization) เพื่อหวังที่จะนำประเทศไปสู่การจ้างงาน สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ ก่อเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระจายการพัฒนาและความเจริญไปสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณสุข ด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมต่างๆภายในประเทศ อาทิเช่น ธุรกิจโรงแรม การขนส่ง การผลิตสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก รวมถึงบริการด้านอาหาร และเครื่องดื่ม เป็นต้น (เปี่ยมรัก นัทรธนาเสนีย์, 2546)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์ค่อนข้างมากและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจนับวันจะกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์มากยิ่งขึ้นทุกที ทั้งนี้เนื่องมาจากความเครียด ความซ้ำซากจำเจ และความวุ่นวายในการทำงานประกอบอาชีพประจำวันจนทำให้คนเราต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความไม่สงบวุ่นวายเหล่านั้น โดยอาศัยการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการผ่อนคลายความเครียดและเสริมสร้างความสุขทางด้านจิตใจ ทั้งนี้เพราะโดยปกติทั่วไปแล้วมนุษย์ทุกคนย่อมมีความต้องการปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นความต้องการทางร่างกายที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข แต่ถ้าร่างกายผิดปกติก็จะส่งผลกระทบต่อจิตใจและถ้าจิตใจผิดปกติก็จะส่งผลกระทบต่อร่างกายเช่นเดียวกัน ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติตนให้เกิดความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปเสมอ จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเป็นปัจจัยที่ 5 ที่สำคัญอีกประการหนึ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้นและสมบูรณ์ขึ้น กล่าวคือ การท่องเที่ยวจะช่วยบำรุงรักษาสุขภาพสมดุลระหว่างร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี เพราะการเปลี่ยนสถานที่และการเปลี่ยนบรรยากาศจะช่วยให้การผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากการทำงานในช่วงเวลา

ปัจจุบัน จนทำให้ร่างกายต้องการการพักผ่อนเพื่อที่จะให้การทำงานในช่วงเวลาต่อไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น ดังนั้นในยุคปัจจุบันทุกคนจึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

รัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวจึงได้พยายามส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยเห็นว่าท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นเครื่องมือทางนโยบายเศรษฐกิจของรัฐซึ่งมีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวไม่น้อยไปกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยก็คิดเป็นมูลค่ามหาศาล

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดเก่าแก่จังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ประกอบไปด้วย เทือกเขา ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร และน้ำตกอีกมากมายหลายแห่ง อีกทั้งสภาพภูมิอากาศก็เป็นปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ เหตุเนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีอายุยาวนานกว่า 700 ปีทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นจำนวนมากที่เอื้ออำนวยให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด พร้อมทั้งจัดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายที่จะได้รับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เพื่อรองรับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และรองรับนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่จะเพิ่มขึ้นด้วย

ตาราง 1.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2540-2546

จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่							รายได้จากการท่องเที่ยว	
ปี พ.ศ.	ชาวไทย (คน)	อัตรา เพิ่ม (%)	ชาวต่าง ประเทศ (คน)	อัตรา เพิ่ม (%)	รวม (คน)	อัตรา เพิ่ม (%)	รายได้รวม (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (%)
2540	1,730,789		1,040,198		2,770,987		21,388	
2541	1,807,477	4.43	1,092,614	5.04	2,900,091	4.66	23,140	12.68
2542	1,802,300	-0.29	1,263,800	15.67	3,066,100	5.72	34,045	47.13
2543	1,773,600	-1.59	1,311,900	3.81	3,085,500	0.63	37,386	9.81
2544	1,683,600	-5.07	1,492,261	13.75	3,175,861	2.93	37,729	0.92
2545	1,639,473	-2.62	1,558,317	4.43	3,197,790	0.69	37,514	-0.57
2546	1,714,843	4.59	1,431,351	-8.14	3,146,194	-1.61	38,290	2.06

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวภาคเหนือ เขต 1 (2547)

จากตาราง 1.1 สถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ในปีพ.ศ. 2546 มีจำนวน 3,146,194 ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,714,843 ล้านคน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 1,431,351 ล้านคน จำนวนนักท่องเที่ยวที่มายังจังหวัดเชียงใหม่ ลดลงจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 1.61 โดยเป็นการลดลงของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศถึงร้อยละ 8.14 ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.59

รูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดเชียงใหม่ มีหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น การท่องเที่ยวในตัวเมือง การท่องเที่ยวชมทิวทัศน์ธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่า และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ โบราณสถานต่าง ๆ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น ทั้งในปัจจุบันและอดีต แหล่งโบราณสถานเหล่านี้จะมีลักษณะพิเศษและแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเด่นชัด โบราณสถานสำคัญที่ควรศึกษา ได้แก่ โบราณสถานเวียงกุมกาม เวียงท่ากาน เวียงมโน เวียงเกาะ เวียงหอด เป็นต้น

เวียงกุมกามและเวียงท่ากานเป็นชุมชนโบราณที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ปรากฏมีร่องรอยของความสำคัญในอดีตให้เห็นอย่างเด่นชัด สรุปได้ว่า เวียงกุมกามและเวียงท่ากานเคยเป็นเมืองใหญ่ในยุคเริ่มแรกของอาณาจักรล้านนา โดยเวียงกุมกามเป็นเวียงที่สร้างขึ้นมาในสมัยพญามังราย มีอายุถึงปัจจุบันกว่า 700 ปีปัจจุบันตั้งอยู่ในหมู่ 11 ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร เดิมชื่อเวียงกุมกามไม่เป็นที่รู้จัก และดูเหมือนเรื่องราวของเวียงกุมกามจะพบในตำนานเสียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะเวียงกุมกามถูกทิ้งให้เป็นเมืองร้างเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2527 หน่วยศิลปากรที่ 4 ได้เข้ามาบูรณะดูแลให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานต่อไป สำหรับหลักฐานสนับสนุนความหมายของชื่อเวียงกุมกามนั้น สวัสดิ์ อ่องสกุล ได้อธิบายว่า คำว่า "กุม" เป็นภาษาไทยยวนมีความหมายเหมือนกับ "กุม" ในภาษาไทยกลาง ซึ่งหมายความว่า คอยกำกับดูแล ป้องกันรักษา และเมื่อรวมความแล้ว "เวียงกุมกาม" จึงมีความหมาย เมืองที่ปกป้องและรักษาบ้านเมือง สาเหตุของการก่อสร้างเวียงกุมกามนั้น เนื่องมาจากพญามังรายทรงมีพระประสงค์ที่จะสร้างเมืองราชธานีแห่งใหม่แทนที่เวียงศรีสุทโธไชย สถานที่สร้างเวียงกุมกามมีความเหมาะสมเป็นอย่างมากเนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญและสามารถขยายเมืองต่อไปได้ ดังนั้นพญามังรายจึงคิดสร้างเวียงกุมกามในฐานะเมืองหลวง แต่ต่อมาเวียงกุมกามก็สลายตัวลงเนื่องจากอุทกภัยครั้งใหญ่ในสมัยพม่าปกครอง (พ.ศ. 2101 – 2317) นับแต่นั้นเวียงกุมกามก็ถูกฝังจนอยู่ใต้ตะกอนดินจนเหลือ

ร่องรอยปรากฏให้เห็นน้อยมาก ประกอบกับหลังจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่นั้นแม่น้ำปิงเปลี่ยนร่องน้ำไม่ไหลผ่านเวียงกุมกามอีก ทำให้เวียงกุมกามหมดความสำคัญไปในที่สุด

จากการที่เวียงกุมกามเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญทำให้รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญที่จะเร่งบูรณะและพัฒนาโบราณสถานแห่งนี้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นแหล่งในการสร้างรายได้ให้แก่ประชากรในพื้นที่อีกด้วย ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลมีงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงเวียงกุมกามเป็นจำนวนถึง 37 ล้านบาท เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแหล่งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ความต้องการหรืออุปสงค์ในการท่องเที่ยวในเวียงกุมกามอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลต้องนำไปพิจารณา เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวขึ้น รัฐบาลควรจะต้องศึกษาถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่รัฐบาลจะได้ประโยชน์จากการลงทุน และไม่เกิดการลงทุนที่เปล่าประโยชน์ (ฉัตรสุดา อุ้เนื่อง, 2546)

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ จึงต้องการศึกษาคำถามถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่จะได้ทราบและประเมินได้ว่า ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลแก่หน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะภาครัฐในการวางแผนนโยบาย มาตรการ วางแนวทางการทำงาน เพื่อให้โบราณสถาน เวียงกุมกามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้แก่ท้องถิ่นและประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะโดยทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและปัญหาของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะโดยทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ปัญหาการท่องเที่ยวนโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 สามารถนำข้อมูลวิชาการไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนด้านนโยบาย มาตรการ กำหนดกลยุทธ์และการทำงานของภาครัฐ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งรายได้และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยทำการศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ตัวอย่าง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางที่ประกอบด้วย องค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ

1). การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2). การเดินทางด้วยความสมัครใจ และ3). การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ที่ไปเพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

1.5.2 ความพึงพอใจ หมายถึงความสุขความสบายที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นความสุขความสบายที่เกิดจากการเข้าร่วม ได้รู้ได้เห็นในกิจกรรมนั้นๆ

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายทฤษฎี ทั้งทฤษฎีอุปสงค์ทางอ้อมที่อธิบายถึงมูลค่าสิ่งแวดลอมตามความต้องการบริโภคสินค้าและบริการของผู้บริโภค ทฤษฎีแบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคที่อธิบายถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ ทฤษฎีการประมาณค่าสมการถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่นที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรตามลักษณะตัวแปรเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วย 2 ทางเลือก หรือมากกว่า แสดงได้ในรูปของฟังก์ชันอรรถประโยชน์โดยอ้อม (Indirect Utility Function)

2.1 แนวคิดการวัดมูลค่าสิ่งแวดลอม

สิ่งแวดลอมเป็นสินค้าที่ไม่ผ่านตลาด ดังนั้นจึงไม่มีกลไกตลาดที่จะเข้ามาจัดการทำให้เกิดปัญหาความล้มเหลวของตลาด (market failure) และสิ่งแวดลอมเป็นเสมือนสินค้าสาธารณะ (public goods) ที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างอิสระ (free riding) โดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนจากผลประโยชน์ที่ได้รับนั้น ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบภายนอก (externalities) เนื่องจากเอกชนไม่ได้รับผิชอบต่อต้นทุนในส่วนนี้และรวมเข้าไปในราคาสินค้าด้วย ดังนั้นต้นทุนการผลิตจึงมีเพียงต้นทุนของเอกชนเพียงอย่างเดียวไม่มีต้นทุนทางด้านสิ่งแวดลอม เกิดกลไกทางการตลาดที่ผลกระทบบางส่วนนี้ไปให้กับสังคม จากปัญหาที่กล่าวมาการประเมินมูลค่าสิ่งแวดลอมจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดมูลค่าตลาดของสิ่งแวดลอม เพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงต้นทุนจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดลอมดังกล่าว ซึ่งเป็นการคำนวณตัวเลขเพื่อมาแทนราคาหรือมูลค่าที่ตลาดไม่สามารถทำได้

แนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดลอมกล่าวไว้ว่า สิ่งแวดลอมได้ให้ประโยชน์แก่สังคมในหลากหลายรูปแบบ ในการประเมินหรือวัดมูลค่าของสิ่งแวดลอมจึงต้องทำการระบุถึงประเภทมูลค่าที่ต้องการจะประเมิน โดยในทางเศรษฐศาสตร์ได้ทำการแบ่งมูลค่าสิ่งแวดลอมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

มูลค่าจากการใช้ (Use value) คือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สิ่งแวดลอมที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ประกอบด้วย

1 มูลค่าจากการใช้โดยตรง (Direct use value) คือ ผลประโยชน์โดยตรงที่สังคมได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ผลกระทบที่ได้จากป่าไม้ การเข้าใช้เพื่อการศึกษาและการวิจัย ตลอดจนการนันทนาการในสถานที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติต่างๆ

2 มูลค่าจากการใช้โดยอ้อม (Indirect use value) คือ ผลประโยชน์ทางอ้อมที่สังคมได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือเป็นการทำงานที่ตามธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมนั้นๆ เช่น ป่าไม้มีประโยชน์ในการเป็นแหล่งบังลมพายุ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและช่วยป้องกันอุทกภัย แหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติช่วยสร้างระบบนิเวศน์วิทยาที่ดีและสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

3 มูลค่าเพื่อจะใช้ (Option value) คือ มูลค่าที่สังคมให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคตหากต้องการใช้โดยอ้อม เช่น การอนุรักษ์พันธุ์พืชบางชนิดอาจใช้เป็นปัจจัยในการผลิตยารักษาโรคในอนาคตได้ การคาดหวังที่จะได้เข้าเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในอนาคต

มูลค่าจากการมีได้ใช้ (Non-use value) คือ ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้จากสิ่งแวดล้อมในรูปแบบการสร้างความรู้สึกที่ดีเมื่อทราบว่าสิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี ประกอบด้วย

1 มูลค่าของการคงอยู่ (Existence value) คือ ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับเมื่อทราบว่าสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในสภาพที่ดี เช่น การอนุรักษ์สัตว์สงวนหรือพืชต่างๆที่หายากให้คงอยู่

2 มูลค่าเพื่อลูกหลาน (Bequest value) คือ ความพึงพอใจที่สังคมต้องการรักษาไว้เพื่อประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลังซึ่งอาจต้องการใช้ประโยชน์ในอนาคต หรือรักษาไว้เพื่อให้ชื่นชมและทราบว่ายังมีทรัพยากรชนิดนั้นๆอยู่ เช่น การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานหรือการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไปในอนาคต

การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณสถานเวียงกุมกาม ซึ่งทำการวัดมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์อยู่ 3 ประเภท คือ มูลค่าจากการใช้โดยตรง มูลค่าเพื่อจะใช้ และมูลค่าของการคงอยู่

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สินค้าหรือบริการด้านการท่องเที่ยวถือเป็นสินค้าสาธารณะอย่างหนึ่ง จัดเป็นสินค้าที่ไม่มีระบบตลาดเหมือนสินค้าทั่วไป ราคาสินค้าไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นจากอุปสงค์และอุปทานของตลาด ในกรณีของสินค้าสาธารณะที่มีลักษณะเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในทางเศรษฐศาสตร์จัดอยู่ในหมู่สินค้าที่ไร้แล้วหมดไป ไม่สามารถสร้างขึ้นมาทดแทนสภาพที่สูญเสียไปได้อย่างสมบูรณ์ (หรือเหมือนเดิมทุกประการ) ทำให้สินค้านี้มีราคาไม่แน่นอน การกำหนดราคาสินค้าจึงไม่

สามารถกำหนดขึ้นจากวิธีการทางตรงได้ คือการกำหนดจากวิธีการของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าในตลาด การแสวงหาความต้องการและราคาของสินค้าจึงต้องใช้วิธีทางอ้อม เช่น วิธีพิจารณาจากด้านอุปสงค์ มีหลักการพิจารณาพื้นฐานจากการหาเส้นอุปสงค์ที่มีต่อสินค้านั้นก่อน และพิจารณาส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer Surplus) ของการบริโภคสินค้า

การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติโดยการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ประชาชนที่เข้าไปท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่ออุปสงค์การท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีมากขึ้นทำให้การจัดการทรัพยากรเผชิญปัญหาเกี่ยวกับจำนวนความต้องการการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและรักษาสภาพพื้นที่อนุรักษ์ไปโดยพร้อมกันจากระยะเวลาที่ผ่านมาแนวความคิดกระแสการพัฒนามีดังนี้ สำนักแรก Utilitarianism จุดเริ่มต้นในงานของ David Hume (1711-1776) และ Jeremy Bentham (1748-1832) ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในงานของ John Stuart Mills (1806-1873) ชื่อ Utilitarianism สำนักที่สอง Neoclassical Tradition ทฤษฎีความพอใจของผู้บริโภค อรรถประโยชน์ อุปสงค์ และการวิเคราะห์ส่วนเพิ่ม ถูกคิดค้นโดย William Jevons (1835-1883) และ Carl Menger (1840-1921) สำนักที่สาม Welfare Economics หนังสือ “Principles of Economics” (1890) ของ Alfred Marshall (1842-1924) และหนังสือ “The Economics of Welfare” (1920) ของ Arthur Cecil (A.C.) Pigou (1877-1959)

มูลค่าสิ่งแวดล้อม ใช้หลักส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer's Surplus) ถูกใช้โดย Marshall ในการวิเคราะห์สวัสดิการ ต่อมา John Hicks (1941) ได้พัฒนาการคำนวณอรรถประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อปริมาณเงินเปลี่ยนแปลง มูลค่าสิ่งแวดล้อม เป็นมูลค่าที่ไม่มีตลาดในการซื้อขายแลกเปลี่ยน สามารถหาได้จาก

ก. Revealed Preference (RP) การสังเกต โดยใช้วิธี การประเมินมูลค่าโดยใช้ต้นทุนการท่องเที่ยว(Travel Cost Method: TCM)

ข. Stated Preference (SP) การตั้งสมมติฐาน โดยใช้วิธี การประเมินมูลค่าโดยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า(Contingent Valuation Method: CVM)

การประเมินมูลค่าโดยใช้ต้นทุนการท่องเที่ยว (Travel Cost Method: TCM) Hotelling แนะนำวิธีนี้เป็นครั้งแรกในหนังสือ “U.S. National Park Service”(1947) Clawson (1959); Clawson and Knetsch (1966) แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยแยกตามภูมิฐานะ Brown and Nawas (1973) ยอมรับว่าข้อมูลจำนวนมากได้มาจากข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับการประเมินมูลค่าโดยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า(Contingent Valuation Method: CVM) Ciriacy-Wantrup (1947) แนะนำการใช้วิธีการสำรวจมูลค่าสินค้าทางสิ่งแวดล้อมเป็นครั้งแรก ต่อมาถูกประยุกต์โดย Davis (1963) หลังจากนั้นก็มีงานวิจัยตามมามากมาย ที่เป็นที่รู้จักคือ การประเมินค่าความเสียหายจากเรือบรรทุกน้ำมันล่ม

Carson et al's (1995) การพัฒนาแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว(Recreation Demand Model) เทคนิคการวิเคราะห์ความพอใจจะใช้ได้บ้างบางครั้ง เพราะความพอใจขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการศึกษาเรื่องความพอใจต่อไป งานของ Hotelling and Clawson and Knetsch ได้นำไปสู่แบบจำลองที่มีคุณค่าในการสร้างแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ก. Participation Models ใช้ปริมาณของนักท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับฟังก์ชันอุปสงค์ของสำนัก Neoclassical (Marshallian) (Clawson-Knetsch)

ข. Site Selection Models ใช้แบบจำลองทางเลือกที่แตกต่างกัน (Discrete Choice Models) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานอรรถประโยชน์สูงสุดแบบสุ่ม (Random Utility Maximization: RUM) (McFadden, 1974; Hanemann, 1978)

การค้นพบโดย Cameron (1992) ใช้ Participation Models ซึ่งเป็นครั้งแรกที่รวบรวมข้อมูลแบบ Revealed Preference (RP) และ Stated Preference (SP) เข้าไว้ด้วยกัน Adamowicz et al. (1994) ใช้แนวคิดใน RUM Models ต่อมา Kling (1997) และ McConnell (1999) ได้ทำตามแนวคิดของบุคคลเหล่านี้ Hanley et al. (2002) ใช้ RUM Models เพื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยต่างๆที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยว Grijalva et al. (2002) ใช้ RUM Models ระดับชาติในการประมาณค่าความสูญเสียทางด้านสวัสดิการอันเป็นผลมาจากการห้ามเข้าไปในเขางบางพื้นที่ในประเทศสหรัฐอเมริกา Bateman et al. (2003) พิจารณาการใช้ระบบข้อมูลภูมิศาสตร์ (GIS) ในการวิเคราะห์ต้นทุนการท่องเที่ยว การสร้างแบบจำลองความหนาแน่น Fisher and Krutilla (1972) คิดค้น ผลประโยชน์สูงสุดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ Cicchetti and Smith (1973; 1976) ใช้ Stated Preference (SP) ในการประมาณค่าความหนาแน่นว่ามีผลต่อความยินดีที่จะจ่ายในการท่องเที่ยวอย่างไร Freeman and Haveman (1977) แนะนำการใช้วิธีการทดสอบ Heterogeneous สำหรับหาค่าความหนาแน่น McConnell (1977) เสนอแบบจำลองความหนาแน่นในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล Cesario (1980) รวบรวมขนาดความหนาแน่นในแบบจำลองโดยใช้ข้อมูล Revealed Preference (RP) Boxall et al. (2003) แสดงให้เห็นว่า สวัสดิการมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นในพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ Revealed Preference (RP) และ Stated Preference (SP) เข้าไว้ด้วยกันเพื่อใช้ประมาณค่าแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว(Recreation Demand Model) การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวจะเป็นตัวกำหนดในการเลือกใช้แบบจำลอง นำมาซึ่งการสำรวจนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการออกแบบสอบถาม และเมื่อแบบจำลองถูกประมาณค่าแล้วจะนำข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเข้าไปปัญหาในพื้นที่สิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้นเพื่อรับมือกับการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น

โดยสรุป แนวทางในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะมีอยู่หลายวิธี แต่ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเวียงกุมกามในครั้งนี้มีวิธีการที่เหมาะสมอยู่ 2 วิธี คือ วิธีต้นทุนการท่องเที่ยว (Travel Cost Method: TCM) และวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method: CVM) แล้วนำมาประมาณค่าแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว

วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมโดยวิธีต้นทุนการท่องเที่ยว (Travel Cost Method: TCM)

วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมโดยวิธีต้นทุนการท่องเที่ยว โดยใช้แบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวส่วนบุคคล (Individual Travel Cost Method: TCM) ซึ่งสามารถจัดกลุ่มแบบจำลองได้ 2 ชนิด คือ แบบจำลองสถานที่เดียว (Single-Sites Model) และแบบจำลองสถานที่มากกว่า 1 แห่ง (Multi-Sites Model)

1. แบบจำลองสถานที่เดียว (Single-Sites Model)

ใช้ในการประมาณหาเส้นอุปสงค์ของการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เมื่อแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังศึกษามีเพียงแหล่งเดียวโดยไม่มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นทดแทนได้ แบบจำลองนี้อยู่บนแนวคิดอุปสงค์ มาตรฐาน (Standard Demand Function)

$$Y_i = f(P_i, Z_i) + \epsilon_i$$

Y_i = ความถี่ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว i ในแหล่งท่องเที่ยว

P_i = ต้นทุนในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว i ในแหล่งท่องเที่ยว

Z_i = ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

2. แบบจำลองสถานที่มากกว่า 1 แห่ง (Multi-Sites Model)

สถานที่เที่ยวบางแห่งไม่ได้เป็นแหล่งเดียวที่ผู้บริโภคเลือกที่จะไป ซึ่งหมายความว่าอาจมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่สามารถทดแทนกันได้ในระดับหนึ่งที่ผู้บริโภคจะเลือกไปแทน เนื่องจากผู้บริโภคเป็นผู้มีเหตุผล นั่นคือต้องการอรรถประโยชน์สูงสุด โดยทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม (Random Utility Theory) จะนำมาใช้พิจารณาอรรถประโยชน์ อรรถประโยชน์เป็นผลได้มาจากนักท่องเที่ยว i ในแหล่งท่องเที่ยว j ซึ่งแสดงได้ดังนี้

$$U_{ij} = V_{ij} + \epsilon_{ij}$$

$$V_{ij} = f(X_j, Z_i)$$

X_j = ลักษณะพิเศษแต่ละประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

Z_i = ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ความน่าจะเป็นที่แหล่งท่องเที่ยว “ j “ จะถูกท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยว “ i “เท่ากับ ความน่าจะเป็นของอรรถประโยชน์ผลได้จากการท่องเที่ยว “ j “ มากกว่าหรือเท่ากับผลได้จากแหล่งท่องเที่ยว “ k “

$$\pi_i (j) = \Pr \{V_{ij} + \varepsilon_{ij} \geq V_{ik} + \varepsilon_{ik}; \forall \in C\}$$

วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation

Method: CVM)

วิธีการนี้เป็นการประเมินมูลค่าโดยการสัมภาษณ์ประชาชนโดยตรงถึงความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการถามประชาชนด้วยคำถามที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องระบุระดับประโยชน์หรือโทษในรูปของมูลค่าที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่กำลังจะเกิดหรือสมมติขึ้น (Hypothetical Markets) เช่น การถามว่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay: WTP) มากที่สุดเท่าไรเพื่อปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น หรือถามว่าจะยอมรับเงินชดเชยเท่าไร (Willingness to Accept Compensation: WTAC) เพื่อทดแทนการที่ไม่ปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิธีการประเมินมูลค่าแบบ CVM สามารถตั้งคำถามได้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีการประยุกต์ใช้ภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ประเภทของ CVM ที่มีลักษณะของคำถามที่สมมติขึ้นเหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้ คือ CVM ที่ได้ค่า WTP ตาม Utility Difference Model

CVM ที่ได้ค่า WTP ตาม Utility Difference Model เป็น CVM ที่มีลักษณะคำถามแบบปิด (Close-Ended) ที่พัฒนามาจากลักษณะคำถามแบบเปิด เนื่องจากเห็นว่าคำถามในลักษณะดังกล่าวอาจได้มูลค่าที่ไม่ตรงกับระดับความสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงพัฒนาวิธีการสำรวจเพื่อให้ประชาชนแสดงถึงระดับความสำคัญของสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องแม่นยำและสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น วิธีนี้ไม่สามารถคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของ WTP หรือค่ามัธยฐาน (Median) ของ WTP ได้โดยตรง แต่สามารถกระทำผ่านฟังก์ชันอรรถประโยชน์ เนื่องจากการประเมินความเต็มใจจ่าย (CVM) ต้องการวัดสวัสดิการทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นซึ่งสามารถวัดได้จากความพอใจของแต่ละบุคคลที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในปริมาณหรือคุณภาพของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แนวความคิดดังกล่าวจึงแสดงได้ในรูปของฟังก์ชันอรรถประโยชน์โดยอ้อม (Indirect Utility Function)

2.3 ทฤษฎีความพึงพอใจของผู้บริโภค

Kotler (1994 อ้างถึงใน เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์, 2546: 19) อธิบายว่าความพึงพอใจเป็นความรู้ที่ระดับบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ผลจากการทำงานหรือประสิทธิภาพของสินค้าและบริการกับความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการ กล่าวคือ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นต่ำกว่าความคาดหวังจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ แต่ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นตรงกับความคาดหวังก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการสูงกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ก็จะทำให้เกิดความประทับใจ ซึ่งความแตกต่างกัน 3 ระดับของความพึงพอใจ จะส่งผลต่อการตัดสินใจและการประชาสัมพันธ์ถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีของสินค้าต่อไป

ทฤษฎีความขัดแย้งทางความรู้ ความคิด (cognitive dissonance theory) (อ้างถึงใน เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์, 2546: 19) ได้มีการตั้งสมมติฐานว่า มนุษย์ต้องการความเป็นระเบียบและสอดคล้อง (order and consistency) มนุษย์จะเกิดความเครียดเมื่อมีความขัดแย้งในความเชื่อหรือพฤติกรรมต่างๆ และจะพยายามขจัดความตึงเครียดด้วยการลดความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้น

ในขณะที่ทฤษฎีความไม่ตรงกัน (disconfirmation paradigm) ได้กล่าวว่าไม่ควรอธิบายความพึงพอใจของบุคคลโดยใช้ทฤษฎีความขัดแย้งทางความรู้ ความคิด (cognitive dissonance theory) เพียงอย่างเดียว แต่ควรเป็นเรื่องที่ผู้บริโภคแต่ละบุคคลทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นอยู่จริง (actual product performance) กับสิ่งที่คาดหวัง (expectations)

ส่วนทฤษฎี V.I.E เป็นทฤษฎีที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความพึงพอใจ (V-Valence) วิธีทางที่นำไปสู่ความพึงพอใจ (I-Instrumentality) และความคาดหวังภายในตัวบุคคล (E-Expectancy) โดยในตัวบุคคลจะมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงกระทำการตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังไว้และเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้จะทำให้ได้รับความพึงพอใจ

จากทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้บริโภคซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีผู้พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้บริโภคจะแตกต่างกันไปตามประเภทของสินค้าและบริการ

2.4 ทฤษฎีการประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น (Estimation of Regression Models with Dummy Dependent Variables)

ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สมการถดถอยนั้นในบางลักษณะ จะพบว่าตัวแปรตาม (dependent variable) จะมีลักษณะเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ (qualitative) ซึ่งประกอบด้วย 2 ทางเลือกหรือมากกว่า เช่น การเลือกตั้ง การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร การเข้าเป็นสมาชิก สหกรณ์การเกษตรของเกษตรกร การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การเลือกวิถีเดินทางไปทำงานว่าเป็นทางรถเมล์ รถไฟ รถยนต์ หรือจักรยาน เป็นต้น แบบจำลองที่มีตัวแปรตามเป็นลักษณะเช่นนี้ สามารถจะใช้วิธีการประมาณค่าได้ 3 วิธี คือ (1) แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (linear probability model) (2) แบบจำลองโพรบิต (probit model) และ (3) แบบจำลองลอจิท (logit model)

2.3.1 แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (linear probability model) เป็นแบบจำลองที่ตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและมีค่าได้เพียง 2 ค่า หรือ 2 ทางเลือก เช่น “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ไม่ได้ออกมาเป็นตัวเลขอย่างแบบจำลองสมการถดถอยซึ่งตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ

สมมุติว่ามีแบบจำลองอย่างง่ายดังนี้

$$y_i = \alpha + \beta x_i + u_i \quad (1)$$

โดยที่ $y_i = 1$ ถ้าครัวเรือนที่ i ซื้อมอเตอร์ (ซึ่งอาจเป็นตัวแปรตามในลักษณะอื่น ๆ อีกรักก็ได้ เช่น ถ้าครัวเรือนที่ซื้อบ้าน เป็นต้น)

$y_i = 0$ ถ้าครัวเรือนที่ i ไม่ซื้อมอเตอร์ (หรือครัวเรือนที่ i ไม่ซื้อบ้านดังกล่าวข้างต้น)

$u_i =$ ค่าความคลาดเคลื่อน (error terms) หรือมีการแจกแจงเป็นอิสระและมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์

แบบจำลองตามสมการ (1) นี้เรียกว่า “แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น” จากสมการสามารถหาค่าคาดหมายแบบมีเงื่อนไข (conditional expected value) ของค่าสังเกตของตัวแปรตามแต่ละตัว y_i โดยกำหนดค่าตัวแปรอธิบาย (explanatory variable) หรือตัวแปรอิสระ (independent variable) ในกรณีนี้ ซึ่งคือ x_i มาให้ได้ดังนี้

$$E(y_i | x_i) = \alpha + \beta x_i \quad (2)$$

และเนื่องจาก y_i มีค่าเพียง 2 ค่าเท่านั้นดังได้กล่าวไว้ข้างต้นคือ 1 และ 0 เพราะฉะนั้นสามารถที่จะหาการแจกแจงความน่าจะเป็นของ y_i ได้โดยการให้

P_i = ความน่าจะเป็นที่ $y_i = 1$ ซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $p_i = \text{prob}(y_i = 1)$ และ

$1 - p_i$ = ความน่าจะเป็นที่ $y_i = 0$ ซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $p_i = \text{prob}(y_i = 0)$

ซึ่ง y_i ก็จะมีการแจกแจงความน่าจะเป็น (probability distribution) ดังนี้

Y_i = ความน่าจะเป็น (probability)

$$0 = 1 - p_i$$

$$1 = p_i$$

จากการแจกแจงความน่าจะเป็นดังกล่าว สามารถหาค่าคาดหมาย (expected value) ของ y_i ได้ดังนี้

$$E(y_i) = 1(p_i) + 0(1 - p_i) = p_i \quad (3)$$

จะเห็นได้ว่าค่าคาดหมายของ y_i จากสมการ (2) และ (3) คือค่าเดียวกัน เพราะฉะนั้นสมการ (2) และ (3) จึงเท่ากัน เพราะฉะนั้นจะได้

$$P_i = \alpha + \beta x_i E(y_i | x_i) \quad (4)$$

นั่นคือความคาดหมายแบบมีเงื่อนไข ของ y_i จากแบบจำลอง (1) คือ ความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไข (conditional probability) ของ y_i นั่นเอง (Gujarati, 1995: 540-542; Pindyck and Rubinfeld, 1998: 298-300) โดยสรุปแล้วมักจะเขียนแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น โดยให้ตัวแปรตามเป็นความน่าจะเป็น ได้ดังนี้

$$p_i = \left\{ \begin{array}{ll} \alpha + \beta x_i & 0 < \alpha + \beta x_i < 1 \\ 1 & \alpha + \beta x_i > 1 \\ 0 & \alpha + \beta x_i < 0 \end{array} \right\} \quad (5)$$

(Pindyck and Rubinfeld, 1998, p300)

จาก (5) $\alpha + \beta x_i = P_i$ เป็นค่าความน่าจะเป็นซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 แต่การประมาณค่า P_i ด้วย $\alpha + \beta x_i$ ซึ่งมีลักษณะเป็นสมการเส้นตรงของ x_i นั้น ถ้า x_i มีค่าเกินช่วงอันเหมาะสมช่วงหนึ่งแล้ว ค่า $\alpha + \beta x_i$ อาจมีค่ามากกว่า 1 หรือน้อยกว่า 0 ซึ่งเท่ากับไม่ได้ค่าประมาณความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์หนึ่งด้วยค่าที่ต่ำกว่า 0 หรือสูงกว่า 1 ซึ่งไม่สมเหตุสมผล

ปัญหาในการประมาณค่าแบบจำลองความน่าจะเป็น (linear probability model) โดย OLS

1. ปัญหาการแจกแจงแบบไม่ปกติ (non-normality) ของ u_i โดยทฤษฎีแล้วทราบว่าตัวประมาณค่า OLS (OLS estimator) นั้นหามาได้โดยไม่ต้องใช้ข้อสมมุติเกี่ยวกับการแจกแจงแบบปกติของ u_i แต่ข้อสมมุติเกี่ยวกับการแจกแจงปกติของ u_i นี้ไม่เป็นจริงในกรณีของแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น เพราะว่า u_i (ซึ่งเหมือนกับ y_i) จะมี 2 ค่าเท่านั้น

2. ความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน (error terms) มีค่าไม่คงที่ (heteroscedasticity) จากค่าสังเกตที่มี p_i เข้าใกล้ 0 หรือ 1 จะมีค่าความแปรปรวนโดยเปรียบเทียบต่ำ ในขณะที่ค่าสังเกตที่มี p_i ใกล้ 0.5 จะมีความแปรปรวนสูงกว่า

3. ปัญหา $\hat{y}_i$ ออกนอกช่วง 0 และ 1 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการกำหนดตัวแปร y ที่อยู่ระหว่าง 0 และ 1 Johnston and Dinardo (1997: 417) และ Pindyck and Rubinfeld (1998: 301) กล่าวว่าจุดอ่อนที่สำคัญมากของแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (linear probability model) ก็คือว่า แบบจำลองนี้ไม่ได้มีข้อจำกัด (constrain) ให้ค่าทำนาย (ซึ่งคือ $\hat{y}_i$) ตกอยู่ในช่วง 0 และ 1 ทั้ง ๆ ที่โดยทฤษฎีแล้ว $E(y_i|x_i)$ ในแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้นซึ่งวัดความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไขของเหตุการณ์ (event) y ที่เกิดขึ้นเมื่อ x ถูกกำหนดมาให้จะต้องตกอยู่ระหว่าง 0 และ 1 แต่ก็ไม่มียังไรมารับประกันได้ว่า $\hat{y}_i$ ซึ่งก็คือตัวประมาณค่า (estimators) ของ $E(y_i|x_i)$ จะอยู่ในช่วง 0 และ 1 ดังกล่าว

4. ปัญหาการประมาณค่าความชัน (slope) ที่สูงเกินจริง (overestimated slope) หรือต่ำเกินจริง (underestimated slope) ปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งของการประมาณค่า แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (linear probability model) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสามัญ (ordinary least squares) ก็คือ ค่าของความชันที่ประมาณค่าได้ อาจจะมีค่าสูงเกินความเป็นจริง (overestimated slope) หรือต่ำกว่าความเป็นจริง (underestimated slope) ได้ ถ้าหากว่าค่าสังเกต (observations) ที่เลือกมาหรือได้มานั้นมีคุณลักษณะประจำตัว (คือค่า x) ที่มีค่าสุดโต่งหรือปลายสุด (extreme values) เป็นจำนวนมากเกินไปทำให้ได้ค่าประมาณของความชัน (slope estimate) จากวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสามัญ (OLS) มีค่าต่ำกว่าความเป็นจริงได้ Pindyck and Rubinfeld (1998: 302) กล่าวถึงกรณีนี้ว่า ค่าประมาณของความชันจากวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสามัญ (ordinary least squares slope estimate) ที่ได้รับในกรณีนี้ จะมีลักษณะ “เอนเอียง (biased)” เนื่องจากการประมาณค่าความชันของการถดถอยที่แท้จริง (true regression slope) ต่ำกว่าความเป็นจริง และในทางตรงกันข้ามกันถ้ามีค่าสังเกต (observations) ซึ่งมีค่า x ที่มีลักษณะเกาะกลุ่มกันตรงกลาง (ซึ่งตรงข้ามกับกรณีแรกซึ่งเป็นกรณีปลายสุดหรือสุดโต่งเป็นจำนวนมากเกินไป) ค่าของความชัน (slope) ที่ประมาณค่าได้ก็จะมีลักษณะสูงเกินกว่า ความเป็นจริง (overestimated)

จะเห็นได้ว่าแบบจำลองเชิงเส้นมีจุดอ่อนหลายประการด้วยกันดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะฉะนั้นทางเลือกอื่น เช่น แบบจำลองโพรบิต (probit model) ซึ่ง Glodberger (1964) เรียกว่าแบบจำลองวิเคราะห์แบบโพรบิต (probit analysis model) และแบบจำลองโลจิต (logit model)

2.3.2 แบบจำลองโลจิท (logit model)

จากแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้นที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งมีข้อบกพร่องค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการที่จะทำให้ค่าประมาณความน่าจะเป็นอยู่ในช่วง 0 ถึง 1 เท่านั้น จึงนำแบบจำลองโลจิท (logit model) มาใช้ในการประมาณค่าแทน ซึ่งให้ค่าประมาณของตัวแปรตามอยู่ในช่วง 0-1 แบบจำลองโลจิทนี้เป็นอีกแบบจำลองหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายๆกับแบบจำลองโพรบิต ต่างกันแต่เพียงข้อสมมติเกี่ยวกับลักษณะการแจกแจงของตัวคลาดเคลื่อน u_i เท่านั้น

$$\ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) = f(X_1, X_2, \dots, X_n)$$

จากการแจกแจงแบบโลจิททิก (logistic distribution)

$$\begin{aligned} \text{Prob}(Y=1) &= \frac{e^{\beta'x}}{1+e^{\beta'x}} \\ &= \Lambda(\beta'x) \end{aligned} \quad (16)$$

โดยที่ $\Lambda(\cdot)$ คือ ฟังก์ชันการแจกแจงสะสมแบบโลจิททิก (logistic cumulative distribution function) จากแบบจำลองความน่าจะเป็น (probability model)

$$E[y|x] = 0[1-F(\beta'x)] + 1[F(\beta'x)] \quad (17)$$

จะได้ว่า

$$\frac{\partial E[y|x]}{\partial x} = \left\{ \frac{dF(\beta'x)}{d(\beta'x)} \right\} \beta \quad (18)$$

โดยที่ $f(\cdot)$ คือ ฟังก์ชันความหนาแน่น (density function) ซึ่งคล้อยกับฟังก์ชันการแจกแจงสะสม (cumulative distribution) $F(\cdot)$ สำหรับการแจกแจงปกติ (normal distribution) จะได้ว่า

$$\frac{\partial E[y|x]}{\partial x} = \phi(\beta'x)\beta \quad (19)$$

โดยที่ $\phi(t)$ คือ ฟังก์ชันความหนาแน่นปกติมาตรฐาน (standard normal density function) สำหรับการแจกแจงแบบโลจิททิก (logistic distribution)

$$\begin{aligned}\frac{d\Lambda[\beta'x]}{d(\beta'x)} &= \frac{e^{\beta'x}}{(1+e^{\beta'x})^2} \\ &= \Lambda(\beta'x)[1-\Lambda(\beta'x)]\end{aligned}\quad (20)$$

เพราะฉะนั้นในแบบจำลองโลจิท จะได้ว่า

$$\frac{\partial E[y|x]}{\partial x} = \Lambda(\beta'x)[1-\Lambda(\beta'x)]\beta \quad (21)$$

(Greene, 1997: 874-876)

สำหรับตัวประมาณค่า Berndt, et al(1974) นั้น ในกรณีของแบบจำลอง โลจิท (ซึ่งแตกต่างจากกรณีของแบบจำลองโพรบิท)

$$B = \sum_i (y_i - \Lambda_i)^2 x_i x_i' \quad (22)$$

ซึ่งเป็นการคำนวณเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมเกี่ยวเชิงเส้นกำกับ (asymptotic covariance matrix) วิธีหนึ่ง

จาก
$$\hat{f} = \hat{\Lambda}(1-\hat{\Lambda})$$

จะได้

$$\frac{d\hat{f}}{dz} = (1-2\hat{\Lambda})\left(\frac{d\hat{\Lambda}}{dz}\right) = (1-2\hat{\Lambda})\hat{\Lambda}(1-\hat{\Lambda}) \quad (23)$$

เมื่อจัดพจน์ (terms) ต่างๆ เข้าด้วยกันจะได้

$$\text{Asy. var} [\hat{\gamma}] = [\Lambda(1-\Lambda)]^2 [I + (1-2\Lambda)\beta\beta'] v [I + (1-2\Lambda)x\beta'] \quad (24)$$

(Greene, 1997: 884-885)

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช (2535) ทำการศึกษาการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว กรณีศึกษางานมหรหรรรมไม้ดอกไม้ประดับของจังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเก็บรวบรวมตัวอย่างสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกออกแบบสอบถามถามนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 200 ตัวอย่าง แบ่งแบบสอบถามสองช่วงเวลา คือ ช่วงที่มีงานไม้ดอกไม้ประดับวันที่ 7 – 9 กุมภาพันธ์ 2535 จำนวน 100 ตัวอย่าง และช่วงนอกเทศกาลจำนวน 100 ตัวอย่าง กลุ่มที่สองสอบถามผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเลือกสอบถามจำนวน 80 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวน 1,668.33 บาทต่อวัน คิดเป็นค่าพาหนะเดินทางมากที่สุดถึงร้อยละ 32.9 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าซื้อสินค้าที่ระลึก ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าสถานบันเทิง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันต่อคนสูงที่สุด ประมาณ 1,902.11 บาท เป็นค่าซื้อสินค้าที่ระลึกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทาง ค่าอาหาร ค่าสถานบันเทิง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญ คือ รายได้ รองลงมาคือ เพศ ของนักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากที่สุด และเป็นเพศหญิง ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากที่สุด คือ อาชีพ รองลงมา คือ เพศ คือนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวที่เป็นนักธุรกิจและเป็นเพศหญิงเช่นกัน

พรทิพย์ เรียรธีรวิทย์ (2542) ศึกษาถึงศักยภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อคือ ข้อแรกเป็นการศึกษาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ และข้อสองเป็นการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในระดับนานาชาติและปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เชียงใหม่พร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภาคกลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วยพม่า จีนตอนใต้ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนามและไทย วิธีการศึกษา ใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยข้อมูลปฐมภูมิทำการสอบถามนักท่องเที่ยวต่างชาติ 200 รายและผู้ประกอบการท่องเที่ยว 30 ราย ส่วน ข้อมูลทุติยภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานของรัฐ จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 40 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดมาเที่ยวเชียงใหม่มากกว่า 1 ครั้ง การเที่ยวจะเป็นการชมทัศนียภาพ (sight seeing) มีระยะเวลาการพำนัก 2-3 วัน จุดขายที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชียงใหม่คือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น การเที่ยวปางช้างและการดูนกในอุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และศิลปะ วัฒนธรรมรวมทั้งสิ้น 350 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย เชียงใหม่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในรูปของการประชุมนานาชาติ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เช่น มีสถานพักผ่อน 289 แห่ง จำนวน 16,050 ห้อง บริษัทนำเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมมาเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 39 บริษัท ร้านค้าของที่ระลึก 199 แห่ง ร้านอาหาร 165 แห่ง และมีระบบการคมนาคมทางบกและทางอากาศที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอื่น ๆ และประเทศเพื่อนบ้านได้ดี โดยเฉพาะท่าอากาศยานเชียงใหม่จัดเป็นท่าอากาศยานนานาชาติในสี่ประเทศสามารถรองรับผู้โดยสารภายในและต่างประเทศได้ปีละ 3.65 ล้านคน

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ในระดับนานาชาติในเรื่องความดึงดูดใจพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติให้คะแนนอรรถาธิบายของคนเชียงใหม่มากที่สุด เช่นเดียวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่และนักท่องเที่ยวต่างชาติประเมินการให้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับสถานพักผ่อน บริษัทนำเที่ยวและร้านขายของที่ระลึกว่าอยู่ในเกณฑ์ดีโดยคะแนนสูงสุดเป็นเรื่องของสภาพของพนักงาน รองลงมาเป็นการให้การต้อนรับที่อบอุ่นและความรวดเร็วในการให้บริการ ส่วนประเด็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริการทางการท่องเที่ยวของรัฐนั้นนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้คะแนนสูงสุดกับการให้บริการของประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนข้อที่ได้คะแนนต่ำสุดคือความไม่เพียงพอในการรองรับและคุณภาพการจัดการเกี่ยวกับขยะและมลภาวะ ความสะอาดและความไม่เพียงพอของห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวในการขนส่งทางรถไฟ

ฉัตรสุดา อุเอื้อง (2546) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวชมโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวกับครอบครัวและมาเป็นครั้งแรกมากที่สุด ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโบราณสถานเวียงกุมกามจากคำบอกเล่าของเพื่อนหรือญาติ และสาเหตุที่มาเที่ยวเนื่องจากต้องการทราบถึงประวัติของท้องถิ่นมากที่สุด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่าฤดูกาลมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เช่น ในฤดูฝนจะทำให้คนเดินทางท่องเที่ยวไม่สะดวกเท่าที่ควร และนักท่องเที่ยวจะมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมชมแต่ละครั้งน้อยกว่า 500 บาท

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวได้กำหนดปัจจัยที่ทำการศึกษา 10 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านราคาปัจจัยด้านการคมนาคม ปัจจัยด้านที่พักผ่อน ปัจจัยด้านร้านอาหาร ปัจจัยด้านบริการธุรกิจท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านความสามารถในการพัฒนาให้เป็นแหล่งรายได้ ปัจจัยด้านของที่ระลึก ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ศูนย์ข้อ

มูลนักร้องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวค่อนข้างมากได้แก่ ปัจจัยด้านสถานที่พักผ่อน เช่น ไม่มีสถานที่พักผ่อนที่เพียงพอ ไม่มีบริการห้องน้ำ และบริการน้ำดื่ม เป็นต้น ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ เช่น สภาพแวดล้อมหรือชุมชนรอบ ๆ ไม่ค่อยดี สิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ เป็นต้น

เปี่ยมรัก ฉัตรนาเสนีย์ (2546) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ จากการใช้แบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) จำนวน 200 ตัวอย่าง การศึกษาวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค ใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยจะนำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย พบว่า ร้อยละ 53 เป็นเพศหญิง และอายุของกลุ่มผู้บริโภคที่มีร้อยละ 54.5 คือ ช่วงอายุระหว่าง 21.30 ปี ส่วนมากผู้บริโภคที่มาเที่ยวชมกิจกรรมถนนคนเดิน มีสถานภาพโสดถึงร้อยละ 83.5 ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มาเที่ยวชมกิจกรรมถนนคนเดิน ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา พบว่า ผู้บริโภคที่มาเที่ยวชมกิจกรรมถนนคนเดินมากกว่า 2 ครั้ง ร้อยละ 75 ส่วนด้านของการรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมถนนคนเดิน ร้อยละ 95 รับทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์ ซึ่งชนิดของสื่อที่ผู้บริโภครับทราบข่าวการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพมากที่สุดคือคำบอกเล่าจากเพื่อน หรือ คนรู้จัก ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) โดยวิธีการวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (maximum likelihood estimates) และ marginal effects ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในสถานที่จัดงาน ความพึงพอใจในระดับราคาสินค้าภายในงาน และความพึงพอใจในวันที่ใช้ในการจัดงาน มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 99 % ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในช่วงเวลาจัดงาน ความพึงพอใจในอรรถาธิบายไม่ตรีพ้อคำ แม่คำ เพศ จำนวนปีในการศึกษาของผู้บริโภค และรายได้ของผู้บริโภคนั้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพัตรา บุญเรือง (2546) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้กับบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมสาขาเชียงใหม่ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะผู้ประกอบการที่ใช้บริการด้านสินเชื่อ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2545 จำนวน 79 ราย แบ่งตามแต่ละประเภทของอุตสาหกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

โดยอาศัยการสร้างแบบจำลองโพรบิต (Probit Model) จากตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองโพรบิต 13 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ การศึกษา ฐานะทางสังคม การใช้จ่ายเงิน การแสวงโชค การหาแหล่งเงินทุนฉุกเฉิน ปริมาณสินเชื่อรวม ระยะเวลาชำระคืน ร้อยละของวงเงินชำระต่อรายได้ ร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อหลักประกัน หลักประกันและการจัดการ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.1, 0.05 และ 0.01 ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สินเงินกู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้กับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมสาขาเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียง 2 ปัจจัยเท่านั้นคือ แหล่งเงินทุนฉุกเฉินของผู้ประกอบการ และระยะเวลาชำระคืน

ส่วนการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรต้นต่างๆ โดยการทดสอบทีละคู่จากแบบจำลองโพรบิต พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติต่างๆมี 6 ปัจจัยได้แก่ ตัวแปรหุ่นแสดงการใช้จ่ายเงิน ตัวแปรหุ่นแสดงการแสวงโชค มีผลกระทบต่อภาระหนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 ตัวแปรหุ่นแสดงหลักประกัน ตัวแปรหุ่นแสดงการจัดการ มีผลกระทบต่อภาระหนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ตัวแปรหุ่นแสดงการหาแหล่งเงินทุนฉุกเฉิน ตัวแปรหุ่นแสดงปริมาณสินเชื่อ มีผลกระทบต่อภาระหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ปาริชาติ ปัญญาเดช (2547) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในการทำงานของวิศวกรในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวิศวกรที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจำนวน 200 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 29.5 เป็นเพศหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุในช่วง 20 – 30 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 88 และมีสถานภาพโสดร้อยละ 90 สำหรับเงินเดือนที่ได้รับนั้นส่วนใหญ่มีอัตราเงินเดือน 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 56 เงินเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 34 อัตราเงินเดือน 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 7.5 อัตราเงินเดือน 25,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 2.5 ภูมิลำเนาเดิมของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 60 มีภูมิลำเนาในเขตภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 85.5 ทำงาน 6 – 10 ปี ร้อยละ 14.5 ด้านความพอใจในงานที่ทำอยู่พบว่าเพศชายมีความพอใจในงานที่ทำมากกว่าเพศหญิง กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความพอใจในงานที่ทำมากกว่ากลุ่มอายุ 31 – 40 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการทำงาน 6 – 10 ปี มีความพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มที่ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในการทำงานของวิศวกร โดยปัจจัยที่ทำการศึกษาได้แก่ โอกาสก้าวหน้าในงานที่ทำ งานที่ทำมีความมั่นคง ลักษณะของงานที่ทำตรงกับสาขาที่เรียนจบมา การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน องค์กรมีนโยบายการบริหารงานที่ดี ค่าตอบแทนที่ได้รับ สวัสดิการที่ได้รับ และภูมิลำเนา จากแบบจำลอง โลจิท (Logit Model) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในการทำงานของวิศวกร ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติไม่เกิน 0.05 ได้แก่ โอกาสก้าวหน้าในงานที่ทำ สวัสดิการที่ได้รับ นโยบายและการบริหารงานขององค์กร โดยวิศวกรที่ตอบว่ามีโอกาสก้าวหน้าและมีสวัสดิการที่ดีจะมีความน่าจะเป็นที่จะพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มที่ตอบว่าไม่มีโอกาสที่จะก้าวหน้าในงานที่ทำและมีสวัสดิการที่ไม่ดีเท่ากับ 20.28 % และ 27.89 % ตามลำดับ และวิศวกรที่ตอบว่าองค์กรมีนโยบายและการบริหารงานที่ดีจะมีความน่าจะเป็นที่จะมีความพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มที่ตอบว่าองค์กรมีนโยบายและการบริหารงานที่ไม่ดีเท่ากับ 17.03%

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือศึกษาถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่างของการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ การเลือกตัวอย่างในการศึกษาโดยการใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 300 ตัวอย่าง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการออกแบบสอบถาม เพื่อการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งก็คือกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ตัวอย่าง โดยการใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เช่น ลักษณะการเดินทาง จำนวนครั้งในการเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสารสาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยว ความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เช่น ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ด้านราคาสินค้าและบริการ ด้านคมนาคม ด้านของที่ระลึก ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ เป็นต้น

3.2.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดดำเนินงาน ลักษณะ รูปแบบจากหน่วยงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้น และเป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณนักท่องเที่ยว โดยมีแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตภาคเหนือ เขต 1
- สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่
- เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ วารสาร จุลสาร รายงานการวิจัย หนังสือพิมพ์
- สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต
- โสตทัศนวัสดุ ได้แก่ วีดิทัศน์ เทปดัด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive statistics) ในการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปและพฤติกรรมของตัวอย่างข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปของค่าร้อยละ และค่าความถี่

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) ด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates: MLE) และเทคนิควิเคราะห์โดยวิธี Marginal effect

3.4 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งลักษณะข้อมูลของตัวแปรตามมีค่าเป็น 0 หรือ 1 ในเรื่อง ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวด้วยวิธีสมการถดถอยแบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) เป็นวิธีทำนายที่ไม่ถูกต้อง เพราะค่าทำนาย (predict value) ของตัวแปรตามที่ได้จากสมการนี้มีโอกาสจะมีค่าต่ำกว่า 0 และเกินกว่า 1 ดังนั้นเพื่อแก้ไขการทำงานที่ผิดพลาด และจุดอ่อนอื่นๆอันเนื่องมาจากการใช้ OLS กับตัวแปรตามที่มีค่าเป็น 0 หรือ 1 นั้น เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีโลจิทสามารถใช้ได้

ค่าที่ได้จากการประมาณโดยใช้ Logit model ควรจะปรับให้อยู่ในรูปของ log likelihood function เสียก่อน แล้วคำนวณโดยใช้วิธี maximum likelihood จึงจะทำให้ค่าที่คำนวณได้มีความสมบูรณ์และอธิบายสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น ตามแนวทางการกำหนดแบบจำลองของ Pindyck and Rubinfeld(1998: 300) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแบบจำลองในการศึกษาดังนี้

$$\ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, \dots, X_{13})$$

โดยที่

- P_i = 1 เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม
 P_i = 0 เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม
- X_1 = เพศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 X_1 = 1 เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นเพศหญิง
 X_1 = 0 เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นเพศชาย
- X_2 = อายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย (ปี)
- X_3 = สถานภาพการสมรส
 X_3 = 1 เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยโสด
 X_3 = 0 เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยสมรสแล้ว
- X_4 = ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 X_4 = 1 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
 X_4 = 0 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ำกว่าปริญญาตรี

X_5 = อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย

$X_5 = 1$ พนักงานรัฐ พนักงานเอกชน ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน/
นักศึกษา

$X_5 = 0$ เกษียณอายุ แม่บ้าน

X_6 = ระดับรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย (บาท)

X_7 = ความพึงพอใจปัจจัยโบราณสถานและสภาพแวดล้อม

$X_7 = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยโบราณสถาน
และสภาพแวดล้อม

$X_7 = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยโบราณ
สถานและสภาพแวดล้อม

X_8 = ความพึงพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ

$X_8 = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยด้านราคาสิน
ค้าและบริการ

$X_8 = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยด้านราคา
สินค้าและบริการ

X_9 = มีความพึงพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม

$X_9 = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยด้านการ
คมนาคม

$X_9 = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยด้านการ
คมนาคม

X_{10} = มีความพึงพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก

$X_{10} = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยด้านของที่
ระลึก

$X_{10} = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยด้านของที่
ระลึก

X_{11} = ความพึงพอใจปัจจัยด้านการบริการ

$X_{11} = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยด้านการบริการ

$X_{11} = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยด้านการบริการ

X_{12} = มีความพึงพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย

$X_{12} = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย

$X_{12} = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย

X_{13} = ความพึงพอใจปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

$X_{13} = 1$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

$X_{13} = 0$ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

$\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_{13}$ = ค่าพารามิเตอร์ (Parameters)

ε_1 = เเทมความคลาดเคลื่อน (Error Term)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามแบบเจาะจงกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม จำนวนรวม 300 ราย ผลการศึกษาพบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม จำนวน 278 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.7 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไม่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

4.1.1 เพศ

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย เป็นเพศหญิง 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 เป็นเพศชาย 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.3 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	142	47.3
หญิง	158	52.7
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.1.2 อายุ

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.7 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.0 นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6 และนักท่องเที่ยวที่มีอายุสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	57	19.0
21 – 30 ปี	89	29.7
31 – 40 ปี	59	19.7
41 – 50 ปี	67	22.3
51 – 60 ปี	20	6.6
สูงกว่า 60 ปี ขึ้นไป	8	2.7
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.1.2 สถานภาพการสมรส

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพโสด 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมาคือ ผู้ที่มีสถานภาพสมรสแล้ว 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.0 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพหย่า 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 และนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพม่าย 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โสด	158	52.7
สมรสแล้ว	126	42.0
ม้าย	6	2.0
หย่า	10	3.3
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.1.3 ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา,ป.ว.ช 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทมี 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษานุปริญญา,ป.ว.สมี 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7 และนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอกมี 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	39	13.0
มัธยมศึกษา, ป.ว.ช	100	33.3
อนุปริญญา, ป.ว.ส	20	6.7
ปริญญาตรี	112	37.3
ปริญญาโท	27	9.0
ปริญญาเอก	2	0.7
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.1.4 อาชีพ

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.0 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานของเอกชน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานของรัฐ 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 นักท่องเที่ยวที่เป็นแม่บ้าน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 และนักท่องเที่ยวที่เกษียณอายุ 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พนักงานของรัฐ	39	13.0
พนักงานของเอกชน	55	18.3
ธุรกิจส่วนตัว	85	28.3
นักเรียน/นักศึกษา	84	28
เกษียณอายุ	10	3.3
แม่บ้าน	27	9.0
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.1.5 ระดับรายได้

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีช่วงระดับรายได้ระหว่าง 5,001-10,000บาท/เดือน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมาคือผู้ที่มีช่วงระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.7 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับรายได้มากกว่า 25,001 บาท/เดือนขึ้นไป 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.3 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท/เดือน 29ราย คิดเป็นร้อยละ 9.7 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท/เดือน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับรายได้

ช่วงระดับรายได้ (บาท/เดือน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000	83	27.7
5,001-10,000	119	39.7
10,001-15,000	29	9.7
15,001-20,000	28	9.3
20,001-25,000	10	3.3
มากกว่า 25,001 ขึ้นไป	31	10.3
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ได้ผลดังต่อไปนี้

4.2.1 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 รายพบว่า ส่วนใหญ่ มากับครอบครัว 179 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมา มากับเพื่อน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.3 มาคนเดียว 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 มากับบริษัทนำเที่ยว 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.7 จะเห็นได้ว่าลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาครอบครัว เนื่องจากระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลเป็นช่วงปิดภาคเรียน ช่วงที่มีเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นช่วงวันหยุด เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจสำหรับครอบครัว อีกทั้งโบราณสถานเวียงกุมกามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย จึงทำให้การท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามนั้นนิยมเดินทางท่องเที่ยวมาครอบครัวมากที่สุด

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มาคนเดียว	18	6.0
มากับครอบครัว	179	59.7
มากับเพื่อน	94	31.3
มากับบริษัทนำเที่ยว	9	3.0
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2.2 จำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

จำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ส่วนใหญ่ เคย 1 ครั้ง (ครั้งแรก) 151 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาคือ เคยมากกว่า 2 ครั้ง 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.0 และเคย 2 ครั้ง 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.7 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.8 อธิบายได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามเป็นครั้งแรก พบว่ามีมากที่สุดเนื่องจากระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลเป็นช่วงปิดภาคเรียน ช่วงที่มีเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นช่วงวันหยุด ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่จำนวนมาก อีกทั้งโบราณสถานเวียงกุมกามเป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามนั้น ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามเป็นครั้งแรก ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามจำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

จำนวนครั้ง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เคย 1 ครั้ง (ครั้งแรก)	151	50.3
เคย 2 ครั้ง	41	13.7
เคยมากกว่า 2 ครั้ง	108	36.0
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2.3 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกาม

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.3 รองลงมาคือ 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.0 รถจักรยานยนต์ 31 รายคิดเป็นร้อยละ 10.3 และรถทัวร์ 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.9 จากการที่ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัวขนาดเล็ก ส่งผลทำให้พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกามนั้นส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์เนื่องจากมีความสะดวกสามารถที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆของจังหวัดเชียงใหม่ได้ตามความพอใจ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกาม

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
รถยนต์	214	71.3
รถจักรยานยนต์	31	10.3
รถตู้	42	14.0
รถทัวร์	13	4.3
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2.4 แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร

แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ, โทรทัศน์ นิตยสารและวารสาร คำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง สมาชิกในครอบครัว แผ่นพับ, ใบปลิว "ได้รับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง ส่วนหนังสือไกด์บุ๊ก อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่างๆ "ได้รับรู้ข่าวสารในระดับน้อย ดังตารางที่ 4.10 ดังนั้นภาครัฐควรที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามโดยการเผยแพร่แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสารให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามให้เป็นรายได้แก่ชุมชนและประเทศต่อไป

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร

แหล่งข้อมูล	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
หนังสือพิมพ์	49 (16.3)	145 (48.3)	106 (35.3)	300 (100)
วิทยุ, โทรทัศน์	80 (26.7)	137 (45.7)	83 (27.7)	300 (100)
นิตยสาร และวารสาร	110 (36.7)	127 (42.3)	63 (21.0)	300 (100)
คำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง	106 (35.3)	126 (42.0)	68 (22.7)	300 (100)
สมาชิกในครอบครัว	80 (26.7)	140 (46.7)	80 (26.7)	300 (100)
หนังสือไกด์บุ๊ก	72 (24.0)	107 (35.7)	121 (40.8)	300 (100)
แผ่นพับ, ใบปลิว	72 (24.0)	120 (40.0)	108 (36.0)	300 (100)
อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่างๆ	63 (21.0)	104 (34.7)	133 (44.3)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.2.5 สาเหตุการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

สาเหตุการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ส่วนใหญ่เนื่องจาก สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่น 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมา เพื่อน / ครอบครัวชวนไป 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0 เพื่อการศึกษา 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 มีโฆษณาทำให้สนใจ 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7 อื่นๆ 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.11 สาเหตุการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่นเนื่องจากโบราณสถานเวียงกุมกามเป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน มีรูปแบบทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่า

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสาเหตุการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

สาเหตุการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่น	136	45.3
เพื่อน / ครอบครัวชวนไป	111	37.0
มีโฆษณาทำให้สนใจ	20	6.7
เพื่อการศึกษา	27	9.0
อื่นๆ	6	2.0
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2.6 ความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล

ความคิดเห็นฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว 261 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.0 ไม่เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 ดังตารางที่ 4.12 ดังนั้น ความคิดเห็นฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล

ฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เห็นด้วย	261	87.0
ไม่เห็นด้วย	39	13.0
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2.7 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ส่วนใหญ่ พบว่า มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ต่ำกว่า 200 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่าง 201-400 บาท 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่าง 401-600 บาท 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.7 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่าง 801-1000 บาท 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 601-800 บาท 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากกว่า 1001 ขึ้นไป 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (บาท)	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 200	224	74.7
201-400	52	17.3
401-600	14	4.7
601-800	3	1.0
801-1000	6	2.0
มากกว่า 1001 ขึ้นไป	1	0.3
รวม	300	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.2.8 ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ราย ส่วนใหญ่ พบว่า ใช้ระยะเวลา ต่ำกว่า 2 ชม. 235 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา ใช้ระยะเวลา ระหว่าง 2 ชม. - 4 ชม. 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.0 ใช้ระยะเวลา ระหว่าง 4 ชม. - 6 ชม. 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 ใช้ระยะเวลา ระหว่าง 6 ชม. - 8 ชม. 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาว 300 ราย ส่วนใหญ่ พบว่า ใช้ระยะเวลา ต่ำกว่า 2 ชม. เนื่องจากส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยว นิยมท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามโดยรถม้า รถม้า ซึ่งใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 1 ชั่วโมง ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2 ชม.	235	78.3
2 ชม. - 4 ชม.	60	20.0
4 ชม. - 6 ชม.	4	1.3
6 ชม. - 8 ชม.	1	0.3
รวม	280	100

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ประกอบด้วย ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ด้านราคาสินค้าและบริการ ด้านการคมนาคม ด้านของที่ระลึก ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ

4.3.1 ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม

ข้อความที่ 1 “ตัวโบราณสถานที่มีความสวยงาม ไม่เสื่อมโทรม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 289 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.3 ไม่มีความพึงพอใจ 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7

ข้อความที่ 2 “พิพิธภัณฑสถานและศูนย์ข้อมูลมีความเหมาะสม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 281 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.7 ไม่มีความพึงพอใจ 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3

ข้อความที่ 3 “ทัศนียภาพโดยรอบมีความสวยงาม เหมาะกับการเป็นเมืองประวัติศาสตร์” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 281 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.7 ไม่มีความพึงพอใจ 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1 ตัวโบราณสถานมีความสวยงาม ไม่เสื่อมโทรม	289 (96.3)	11 (3.7)	300 (100)
2 พิพิธภัณฑสถานและศูนย์ข้อมูลมีความเหมาะสม	281 (93.7)	19 (6.3)	300 (100)
3 ทัศนียภาพโดยรวมมีความสวยงาม	281 (93.7)	19 (6.3)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.3.2 ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ

ข้อความที่ 1 “ค่าใช้จ่ายบริการขนพาหนะนำเที่ยว เช่น รถราง รถม้า เป็นต้น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 263 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.3 ไม่มีความพึงพอใจ 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7

ข้อความที่ 2 “ค่าใช้จ่ายบริการมัคคุเทศน์มีความเหมาะสม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.7 ไม่มีความพึงพอใจ 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3

ข้อความที่ 3 “ราคาสินค้ามีความเหมาะสม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 267 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.0 ไม่มีความพึงพอใจ 33ราย คิดเป็นร้อยละ 11.0

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ

ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1 ค่าใช้บริการยานพาหนะนำเที่ยว เช่น รถราง รถม้า เป็นต้น	263 (88.3)	35 (11.7)	300 (100)
2 ค่าใช้บริการมัคคุเทศน์มีความเหมาะสม	272 (90.7)	28 (9.3)	300 (100)
3 ราคาสินค้ามีความเหมาะสม	267 (89.0)	33 (11.0)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.3.3 ปัจจัยด้านคมนาคม

ข้อความที่ 1 “ถนนหนทางภายในโบราณสถานเวียงกุมกามมีความสะดวกต่อการสัญจร” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 233 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.7 ไม่มีความพึงพอใจ 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.3

ข้อความที่ 2 “ป้ายบอกเส้นทางรถท่องเที่ยวภายในโบราณสถานเวียงกุมกามมีความชัดเจน เข้าใจง่าย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 205 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ไม่มีความพึงพอใจ 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านคมนาคม

ปัจจัยด้านการคมนาคม	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1 ถนนหนทางมีความสะอาดสะดวกต่อการสัญจร	233 (77.7)	67 (22.3)	300 (100)
2 ป้ายบอกเส้นทางรถท่องเที่ยว มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	205 (68.3)	95 (31.7)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.3.4 ปัจจัยด้านของที่ระลึก

ข้อความที่ 1 “รูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.3 ไม่มีความพึงพอใจ 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.7

ข้อความที่ 2 “ราคาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 254 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.7 ไม่มีความพึงพอใจ 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3

ข้อความที่ 3 “การให้บริการจากพนักงานขาย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 262 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.3 ไม่มีความพึงพอใจ 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านของที่ระลึก

ปัจจัยด้านของที่ระลึก	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1 รูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	256 (85.3)	44 (14.7)	300 (100)
2 ราคาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	254 (84.7)	46 (15.3)	300 (100)
3 การให้บริการจากพนักงานขาย	262 (87.3)	38 (12.7)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.3.5 ปัจจัยด้านการบริการ

ข้อความที่ 1 “การบริการของเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลฯ มัคคุเทศน์ท้องถิ่น พนักงานขับรถราง รถม้า ได้รับบริการเป็นอย่างดี” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 273 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.0 ไม่มีความพึงพอใจ 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0

ข้อความที่ 2 “บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยว” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 277 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.3 ไม่มีความพึงพอใจ 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7

ข้อความที่ 3 “บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.7 ไม่มีความพึงพอใจ 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านการบริการ

ปัจจัยด้านการบริการ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1 บริการของเจ้าหน้าที่	273 (91.0)	27 (9.0)	300 (100)
2 บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยว	277 (92.3)	23 (7.7)	300 (100)
3 บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	272 (90.7)	28 (9.3)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.3.6 ปัจจัยด้านปลอดภัย

ข้อความที่ 1 “มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 215 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.7 ไม่มีความพึงพอใจ 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3

ข้อความที่ 2 “มีจุดแจ้งเหตุร้าย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.0 ไม่มีความพึงพอใจ 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.0

ข้อความที่ 3 “มีสถานที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.0 ไม่มีความพึงพอใจ 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.0

ข้อความที่ 4 “เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีความสุภาพ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 203 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.7 ไม่มีความพึงพอใจ 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3

ข้อความที่ 5 “เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีเพียงพอ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 205 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ไม่มีความพึงพอใจ 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านความปลอดภัย

ปัจจัยด้านความปลอดภัย	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1. มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย	215 (71.7)	85 (28.3)	300 (100)
2. มีจุดแจ้งเหตุร้าย	198 (66.0)	102 (34.0)	300 (100)
3. มีสถานที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้น	171 (57.0)	129 (43.0)	300 (100)
4. เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีความสุภาพ	203 (67.7)	97 (32.3)	300 (100)
5. เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีเพียงพอ	205 (68.3)	95 (31.7)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.3.7 ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

ข้อความที่ 1 “สภาพภูมิทัศน์โดยรอบของโบราณสถานเวียงกุมกาม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.3 ไม่มีความพึงพอใจ 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.7

ข้อความที่ 2 “การจัดการขยะ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.0 ไม่มีความพึงพอใจ 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.0

ข้อความที่ 3 “การจัดการมลภาวะทางเสียงและอากาศ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 223 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 ไม่มีความพึงพอใจ 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.7

ข้อความที่ 4 “การลงทุนด้านการพัฒนา อนุรักษ์” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 238 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.3 ไม่มีความพึงพอใจ 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.7

ข้อความที่ 5 “ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่เข้าชม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 261 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.0 ไม่มีความพึงพอใจ 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1 สภาพภูมิทัศน์	256 (85.3)	44 (14.7)	300 (100)
2 การจัดการขยะ	204 (68.0)	96 (32.0)	300 (100)
3 การจัดการมลภาวะทางเสียงและอากาศ	223 (74.3)	77 (25.7)	300 (100)
4 การลงทุนด้านการพัฒนาอนุรักษ์	238 (79.3)	62 (20.7)	300 (100)
5 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่เข้าชม	261 (87.0)	39 (13.0)	300 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ (2548)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ด้านราคาสินค้าและบริการ ด้านการคมนาคม ด้านของที่ระลึก ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ เนื่องจากตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม มีทางเลือก 2 ทาง คือ พึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนั้น การประมาณค่าความพึงพอใจจึงเลือกใช้ Logit Model

จากแบบจำลองเป็นการแสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ซึ่งจากแบบจำลองนี้สามารถเขียนให้อยู่ในรูปของความสัมพันธ์เชิงเส้นได้ดังต่อไปนี้

$$\ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_3 x_3 + \beta_4 x_4 + \beta_5 x_5 + \beta_6 x_6 + \beta_7 x_7 + \beta_8 x_8 + \beta_9 x_9 \\ + \beta_{10} x_{10} + \beta_{11} x_{11} + \beta_{12} x_{12} + \beta_{13} x_{13} + \varepsilon_1$$

$\ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right)$ หมายถึง โอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการ
ท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธีการของ Logit Model

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่า คลาดเคลื่อนมาตรฐาน	ระดับนัยสำคัญ
ค่าคงที่	-0.04079806686	0.044367050	0.3578
X1	-0.00251939097	0.010619846	0.8125
X2	-0.00019643606	0.000545440	0.7187
X3	-0.02228849827	0.015959670	0.1625
X4	-0.00385855776	0.010906903	0.7235
X5	0.02002425696	0.015991407	0.2105
X6	-0.00000040717	0.000000468	0.3839
X7	0.00723871109	0.024033620	0.7633
X8	0.01024362646	0.013462149	0.4467
X9	0.02518623747	0.013567844	0.0634*
X10	0.00268449529	0.010426236	0.7968
X11	0.03383165491	0.018119670	0.0619*
X12	0.02844624623	0.015652513	0.0692*
X13	0.02519485118	0.014567347	0.0837*

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : * ที่ระดับนัยสำคัญ 10 %

ผลการวิเคราะห์โดยวิธี Logit Model ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามตามแบบจำลอง

- 1.เพศ (X1) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- 2.อายุ (X2) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. สถานภาพการสมรส (X3) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ระดับการศึกษา (X4) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. อาชีพ (X5) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. ระดับรายได้ (X6) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม (X7) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
8. ด้านราคาสินค้าและบริการ (X8) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
9. ด้านการคมนาคม (X9) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพึงพอใจด้านคมนาคมจะมีความน่าจะเป็นที่จะพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1
10. ด้านของที่ระลึก (X10) ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
11. ด้านการบริการ (X11) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพึงพอใจด้านการบริการจะมีความน่าจะเป็นที่จะพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1
12. ด้านความปลอดภัย (X12) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพึงพอใจด้านความปลอดภัยจะมีความน่าจะเป็นที่จะพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1
13. ด้านบทบาทของภาครัฐ (X13) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพึงพอใจด้านบทบาทของภาครัฐจะมีความน่าจะเป็นที่จะพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1 ได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ เมื่อนำตัวแปรเหล่านี้มาทำการประมาณค่าอีกครั้งเพื่อดูความสัมพันธ์ จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ ดังในตารางที่ 4.23 สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร X9 X11 X12 และ X13 โดยวิธีการของ Logit Model

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	ระดับนัยสำคัญ
ค่าคงที่	-0.04320494206	0.019557723	0.0272
X9	0.02735474613	0.014070678	0.0519**
X11	0.03804502456	0.019335276	0.0491**
X12	0.04190917836	0.017786071	0.0185**
X13	0.03523105899	0.016281074	0.0305**

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ : ** ที่ระดับนัยสำคัญ 5 %

1. ด้านการคมนาคม (X9) มีอิทธิพลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยเมื่อพิจารณาค่า Marginal effect ซึ่งเท่ากับ 0.02735474613 สามารถอธิบายได้ว่าหากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านคมนาคมจะมีโอกาสที่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามเพิ่มขึ้น 2.74 % ณ. ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

2. ด้านบริการ (X11) มีอิทธิพลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยเมื่อพิจารณาค่า Marginal effect ซึ่งเท่ากับ 0.03804502456 สามารถอธิบายได้ว่าหากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านบริการจะมีความน่าจะเป็นที่จะมีโอกาสที่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามเพิ่มขึ้น 3.8% ณ. ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

3. ด้านความปลอดภัย (X12) มีอิทธิพลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยเมื่อพิจารณาค่า Marginal effect ซึ่งเท่ากับ 0.04190917836 สามารถอธิบายได้ว่าหากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยที่มีผลต่อ

ความพึงพอใจด้านความปลอดภัยจะมีโอกาสที่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามเพิ่มขึ้น 4.19 % ณ. ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

4. ด้านบทบาทของภาครัฐ (X13) มีอิทธิพลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยเมื่อพิจารณาค่า Marginal effect ซึ่งเท่ากับ 0.03523105899 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าหากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านบทบาทของภาครัฐจะมีโอกาสที่มีความพึงพอใจการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามเพิ่มขึ้น 3.52 % ณ. ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย และด้านบทบาทของภาครัฐ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จากแบบสอบถามที่ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 300 ตัวอย่าง จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม จำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 เป็นผู้ที่มียุทธระหว่าง 21 – 30 ปี 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.7 ผู้มีสถานภาพโสด 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.3 การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ระดับรายได้เป็นผู้ที่มีช่วงระดับรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.7

5.2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ มากับครอบครัว 179 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.7 จำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่ เคย 1 ครั้ง(ครั้งแรก) 151 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.0 แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ,โทรทัศน์ นิตยสารและวารสาร คำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง สมาชิกในครอบครัว

แผ่นพับ ,ใบปลิว ได้รับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง ส่วนหนังสือไกด์บุ๊ก อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่างๆ ได้รับรู้ข่าวสารในระดับน้อย สาเหตุการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เนื่องจาก สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่น 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.3 ความคิดเห็นฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว 261 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.0 ไม่เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่ พบว่า มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ต่ำกว่า 200 บาท 224 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.7 ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่ พบว่า ใช้ระยะเวลา ต่ำกว่า 2 ชม. 235 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.3

5.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ได้แก่ “ตัวโบราณสถานที่มีความสวยงาม ไม่เสื่อมโทรม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 289 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.3 “ไม่มีความพึงพอใจ 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7 “พิพิธภัณฑสถานและศูนย์ข้อมูลมีความเหมาะสม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 281 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.7 “ไม่มีความพึงพอใจ 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3 “ทัศนียภาพโดยรอบมีความสวยงามเหมาะกับการเป็นเมืองประวัติศาสตร์” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 281 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.7 “ไม่มีความพึงพอใจ 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3

ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ ได้แก่ “ค่าใช้จ่ายบริการขนานพาหนะนำเที่ยว เช่น รถราง รถม้า เป็นต้น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 263 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.3 “ไม่มีความพึงพอใจ 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 “ค่าใช้จ่ายบริการมัคคุเทศน์มีความเหมาะสม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.7 “ไม่มีความพึงพอใจ 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3 “ราคาสินค้ามีความเหมาะสม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 267 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.0 “ไม่มีความพึงพอใจ 33ราย คิดเป็นร้อยละ 11.0

ปัจจัยด้านคมนาคม ได้แก่ “ถนนหนทางภายในโบราณสถานเวียงกุมกามมีความสะดวกต่อการสัญจร” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 233 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.7 “ไม่มีความพึงพอใจ 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.3 “ป้ายบอกเส้นทางรถท่องเที่ยวภายในโบราณสถานเวียงกุม

กามมีความชัดเจน เข้าใจง่าย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 205 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ไม่มีความพึงพอใจ 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7

ปัจจัยด้านของที่ระลึก ได้แก่ “รูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.3 ไม่มีความพึงพอใจ 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.7 “ราคาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 254 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.7 ไม่มีความพึงพอใจ 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3 “การให้บริการจากพนักงานขาย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 262 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.3 ไม่มีความพึงพอใจ 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7

ปัจจัยด้านการบริการ ได้แก่ “การบริการของเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลฯ มีคุณสมบัติท้องถิ่น พนักงานขับรถราง รถม้า ได้รับบริการเป็นอย่างดี” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 273 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.0 ไม่มีความพึงพอใจ 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 “บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยว” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 277 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.3 ไม่มีความพึงพอใจ 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7 “บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.7 ไม่มีความพึงพอใจ 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3

ปัจจัยด้านปลอดภัย ได้แก่ “มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 215 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.7 ไม่มีความพึงพอใจ 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 “มีจุดแจ้งเหตุร้าย” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.0 ไม่มีความพึงพอใจ 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.0 “มีสถานที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้น” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.0 ไม่มีความพึงพอใจ 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.0 “เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีความสุภาพ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 203 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.7 ไม่มีความพึงพอใจ 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3 “เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีเพียงพอ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 205 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ไม่มีความพึงพอใจ 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7

ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ ได้แก่ “สภาพภูมิทัศน์โดยรอบของโบราณสถานเวียงกุมกาม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.3 ไม่มีความพึงพอใจ 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.7 “การจัดการขยะ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.0 ไม่มีความพึงพอใจ 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.0 “การจัดการมลภาวะทางเสียงและอากาศ” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 223 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 ไม่มีความพึงพอใจ 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.7 “การลงทุนด้านการพัฒนา อุนริกซ์” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 238 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.3 ไม่มีความพึงพอใจ 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.7 “ข้อมูล

เกี่ยวกับสถานที่ที่เข้าชม” พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจ 261 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.0 ไม่มีความพึงพอใจ 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0

ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งวิเคราะห์ผลโดยใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) โดยกำหนดตัวแปรอธิบายรวม 13 ตัวแปร ผลปรากฏว่าตัวแปรอธิบายที่สามารถอธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่เชียงใหม่ขึ้นอยู่กับด้านการคมนาคม ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ และผลที่ได้จากการศึกษานี้ควรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปรับตัวเพื่อที่จะรองรับการพัฒนาเพื่อให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ หรือเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังข้อเสนอแนะที่พอสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยด้านความปลอดภัย เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความปลอดภัยนี้ ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยและการให้บริการของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีจุดแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย มีสถานที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้น ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจเมื่อมาท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม
2. ปัจจัยด้านบริการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีบริการธุรกิจที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสม ไม่มาก ไม่น้อยจนเกินไป ควรจะเน้นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การใช้บรรจุกณ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและควรออกแบบสถานบริการธุรกิจท่องเที่ยวให้เหมาะสมกลมกลืนเข้ากับโบราณสถาน

3. ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐควรมีการลงทุนเพื่อการพัฒนา อนุรักษ์ ปรับปรุง รักษาดูแลโบราณสถานเวียงกุมกามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวต่อไป โดยการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของ โบราณสถานเวียงกุมกามให้มีความเหมาะสม มีการจัดการปัญหาขยะ การจัดการมลภาวะทางเสียงและอากาศภายใน โบราณสถานเวียงกุมกาม อีกทั้งควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์พร้อมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่เข้าชม โบราณสถานเวียงกุมกามให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนและประเทศต่อไป

4. ปัจจัยด้านการคมนาคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกามมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับปรุงถนนหนทางภายในเวียงกุมกามให้มีความเหมาะสม สะดวกต่อการสัญจร อีกทั้งป้ายบอกเส้นทางการท่องเที่ยวควรมีความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดความสับสนระหว่างการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

5.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ควรที่จะมีการศึกษานักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อความพึงพอใจการท่องเที่ยว โบราณสถานเวียงกุมกาม นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อนำมาปรับปรุงโบราณสถานดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศต่อไป

2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเพิ่มด้านปัจจัยที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม เพื่อที่จะได้ทราบถึงลำดับความสำคัญของผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานดังกล่าวขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นัทรสุดา อุ้เอื้อง. 2546. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเวียงกุมกาม. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดลนภามณีขม. 2544. การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน. แบบฝึกหัดการวิจัยกระบวนวิชา 751409 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงเดือน จันตา. 2547. การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเวียงกุมกามในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นริศรา เอี่ยมคุ้ม. 2546. การประเมินมูลค่านันทนาการของโครงการพัฒนาอุทยาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ ปัญญาเดช. 2547. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในการทำงานของวิศวกรในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เปี่ยมรัก นัทรธนาเสนีย์. 2546. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์. 2542. ศักยภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในการเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรี ดวงแสงทอง. 2546. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการใช้ภาชนะบรรจุย่อยสลายได้ทางชีวภาพจากมันสำปะหลังของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช. 2535. การกระจายรายได้จากการนักท่องเที่ยว กรณีศึกษางานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาควิชาภูมิศาสตร์. 2541. การศึกษารายงานแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สการินทร์ โพธิวาสริน. 2535. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัด
เชียงใหม่เปรียบเทียบกับระดับประเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สร้อยศรี อ่องสกุล. 2537. เวียงกุมกาม: การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนโบราณในล้านนา: รายงานผล
การวิจัย. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- สุพัตรา บุญเรือง. 2546. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อมให้กับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม สาขาเชียงใหม่.
การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานการท่องเที่ยวภาคเหนือ เขต 1. 2547. จำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว
จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานการท่องเที่ยวภาคเหนือ เขต 1.
- อัญชลี ภูอิทธิวงศ์. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในการใช้
บริการสปาในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Adamowicz, et al. 1994. **Journal of Environmental Economics and Management** 26:
271-292.
- Berndt, et al. 1974. "Estimation and Inference in Nonlinear structural Model." **Annals of
Economic and Social Measurement** 3, 4: 653-665.
- Boxall, et al. 2003. **Resource and Energy Economics** 25: 177-195.
- Brown, W. and Nawas, F. 1973. **American Journal of Agricultural Economics** 55: 246-249.
- Cameron, T. 1992. **Land Economics** 68: 302-317.
- Caron, et al. 1995. **Contingent valuation and lost passive use: Damages from the Exxon
Valdez**. San Diego: University of California.
- Cesario, F. 1980. **Land Economics** 56(3): 329-338.
- Cicchetti, C. and Smite, K. 1973. **Social Science Research** 2(1): 15-30
- Clawson, M. and Knetsch, J. 1966. **Economics of Outdoor Recreation**. Washington D.C.
- David, R. 1963. **Natural Resources Journal** 3: 239-249.
- Fisher, A. and Krutilla, J. 1972. **Natural Resources Journal** 12: 417-444.
- Freeman, A. and Haveman, R. 1973. **Journal of Public Economics** 8: 225-232.
- Greene, W. 1997. **Econometric Analysis**. 3rd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Grijaiva, et al. 2002. **Land Economics** 78: 103-120.

Hanley, et al. 2002. **Land Use Policy** 19: 167-176.

Hicks, J. 1941. **Review of Economic Studies** 8: 108-116.

Kling, C. 1997. **Land Economics** 73: 428-439.

Kotler, Phillip and Armstrong, Gary. 1990. **Marketing: An Introduction**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. อ้างถึงใน เปี่ยมรัก นัฏธนาสนีย์. 2546. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

McConnell, K. 1977. **Land Economics** 53(2): 185-195.

Marshall, A. 1890. **Principles of Economics**. London: Macmillan.

Mills, J. 1863. **Utilitarianism**. London: Collins.

Pigou, A. 1920. **The Economics of Welfare**. London: Macmillan.

Parkin, Michael. 2003. **Microeconomics**. 6th ed. Boston: Addison-Wesley.

Pindyck, R. and Rubinfeld, D. 1998. **Econometric Models and Economic Forecasts**. 4th ed. New York : McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง Logit

ผลการวิเคราะห์ตัวแปร X1, X2, X3, X4, X5, X6, X7, X8, X9, X10, X11, X12, X13, โดยใช้วิธี

Logit Mogel

```

+-----+
| Multinomial logit model |
| There are 2 outcomes for LH variable UTILITY |
| These are the OLS start values based on the |
| binary variables for each outcome Y(i) = j. |
| Coefficients for LHS=0 outcome are set to 0.0 |
+-----+
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|Variable | Coefficient | Standard Error |b/St.Er. |P[ |Z|>z] | Mean of X|
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
Characteristics in numerator of Prob[Y = 1]
Constant .1754918434 .11137105 1.576 .1151
X1 .1534218747E-02 .25273259E-01 .061 .9516 .52666667
X2 .2009236120E-03 .12977098E-02 .155 .8770 33.176667
X3 -.2978279541E-01 .32630296E-01 -.913 .3614 .53000000
X4 .5131375367E-01 .41827904E-01 1.227 .2199 .87333333
X5 -.1182891043E-05 .10216193E-05 -1.158 .2469 12732.700
X6 .1004962974E-01 .26594967E-01 .378 .7055 .46333333
X7 .1806809762 .86484031E-01 2.089 .0367 .97666667
X8 .5030586918E-01 .48054683E-01 1.047 .2952 .91333333
X9 .6902734715E-01 .33777575E-01 2.044 .0410 .78000000
X10 -.1321250789E-01 .31284154E-01 -.422 .6728 .68666667
X11 .2390122639 .47362051E-01 5.046 .0000 .90666667
X12 .1486201265 .45613318E-01 3.258 .0011 .88000000
X13 .1359443158 .39540678E-01 3.438 .0006 .83666667

```

Normal exit from iterations. Exit status=0.

```

+-----+
| Multinomial Logit Model |
| Maximum Likelihood Estimates |
| Dependent variable UTILITY |
| Weighting variable ONE |
| Number of observations 300 |
| Iterations completed 8 |
| Log likelihood function -40.13589 |
| Restricted log likelihood -76.09168 |
| Chi-squared 71.91158 |
| Degrees of freedom 13 |
| Significance level .0000000 |
+-----+

```

ลิขสิทธิ์สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Copyright © 2558 Srinakharinwirot University
All rights reserved

Variable	Coefficient	Standard Error	b/St.Er.	P[Z >z]	Mean of X
Characteristics in numerator of Prob[Y = 1]					
Constant	-2.596081563	2.4946200	-1.041	.2980	
X1	-.1603150579	.67698622	-.237	.8128	.52666667
X2	-.1249971059E-01	.35010573E-01	-.357	.7211	33.176667
X3	-1.418272087	1.0188322	-1.392	.1639	.53000000
X4	1.274192830	.96046519	1.327	.1846	.87333333
X5	-.2590954722E-04	.28543362E-04	-.908	.3640	12732.700
X6	-.2455295418	.70504227	-.348	.7277	.46333333
X7	.4606170305	1.4848739	.310	.7564	.97666667
X8	.6518272024	.82323912	.792	.4285	.91333333
X9	1.602662375	.77346938	2.072	.0383	.78000000
X10	.1708210526	.66851032	.256	.7983	.68666667
X11	2.152791598	.76474515	2.815	.0049	.90666667
X12	1.810104768	.75759887	2.389	.0169	.88000000
X13	1.603210486	.67738272	2.367	.0179	.83666667

Partial derivatives of probabilities with respect to the vector of characteristics. They are computed at the means of the Xs. Observations used for means are All Obs.

Variable	Coefficient	Standard Error	b/St.Er.	P[Z >z]	Mean of X
Marginal effects on Prob[Y = 1]					
Constant	-.4079806686E-01	.44367050E-01	-.920	.3578	
X1	-.2519390972E-02	.10619846E-01	-.237	.8125	.52666667
X2	-.1964360580E-03	.54544020E-03	-.360	.7187	33.176667
X3	-.2228849827E-01	.15959670E-01	-1.397	.1625	.53000000
X4	.2002425696E-01	.15991407E-01	1.252	.2105	.87333333
X5	-.4071749730E-06	.46760192E-06	-.871	.3839	12732.700
X6	-.3858557763E-02	.10906903E-01	-.354	.7235	.46333333
X7	.7238711094E-02	.24033620E-01	.301	.7633	.97666667
X8	.1024362646E-01	.13462149E-01	.761	.4467	.91333333
X9	.2518623747E-01	.13567844E-01	1.856	.0634	.78000000
X10	.2684495290E-02	.10426236E-01	.257	.7968	.68666667
X11	.3383165491E-01	.18119670E-01	1.867	.0619	.90666667
X12	.2844624623E-01	.15652513E-01	1.817	.0692	.88000000
X13	.2519485118E-01	.14567347E-01	1.730	.0837	.83666667

Frequencies of actual & predicted outcomes
 Predicted outcome has maximum probability.

Actual	Predicted		Total
	0	1	
0	9	12	21
1	2	277	279
Total	11	289	300

ผลการวิเคราะห์ตัวแปร X9, X11, X12, X13, โดยใช้วิธี Logit Mogel

```

-----+-----
| Multinomial logit model
| There are 2 outcomes for LH variable UTILITY
| These are the OLS start values based on the
| binary variables for each outcome Y(i) = j.
| Coefficients for LHS=0 outcome are set to 0.0
|-----+-----
|Variable | Coefficient | Standard Error |b/St.Er.|P[|Z|>z]| Mean of X|
|-----+-----+-----+-----+-----+-----
| Characteristics in numerator of Prob[Y = 1]
| Constant .3683171659 .48672055E-01 7.567 .0000
| X9 .6739136754E-01 .29799646E-01 2.261 .0237 .78000000
| X11 .2495424592 .45595160E-01 5.473 .0000 .90666667
| X12 .1856574265 .42071887E-01 4.413 .0000 .88000000
| X13 .1428133893 .38686241E-01 3.692 .0002 .83666667

```

Normal exit from iterations. Exit status=0.

```

-----+-----
| Multinomial Logit Model
| Maximum Likelihood Estimates
| Dependent variable UTILITY
| Weighting variable ONE
| Number of observations 300
| Iterations completed 8
| Log likelihood function -42.82104
| Restricted log likelihood -76.09168
| Chi-squared 66.54130
| Degrees of freedom 4
| Significance level .0000000
|-----+-----
|Variable | Coefficient | Standard Error |b/St.Er.|P[|Z|>z]| Mean of X|
|-----+-----+-----+-----+-----+-----
| Characteristics in numerator of Prob[Y = 1]
| Constant -2.101700681 .73461680 -2.861 .0042
| X9 1.330669267 .63247457 2.104 .0354 .78000000
| X11 1.850696938 .63711475 2.905 .0037 .90666667
| X12 2.038668367 .64551599 3.158 .0016 .88000000
| X13 1.713811826 .64136915 2.672 .0075 .83666667

```

```

-----+-----
| Partial derivatives of probabilities with
| respect to the vector of characteristics.
| They are computed at the means of the Xs.
| Observations used for means are All Obs.
|-----+-----

```

```

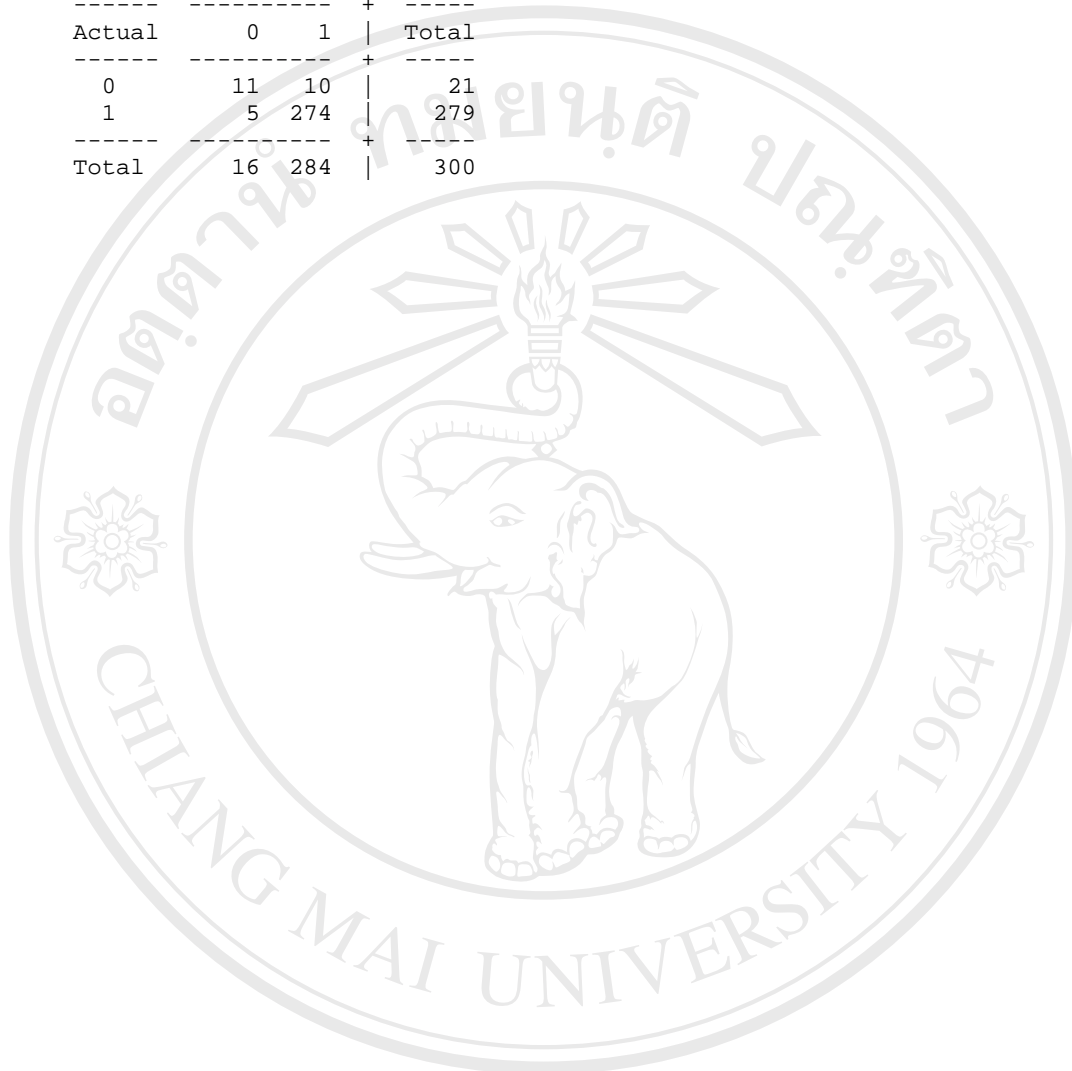
-----+-----
|Variable | Coefficient | Standard Error |b/St.Er.|P[|Z|>z]| Mean of X|
|-----+-----+-----+-----+-----+-----
| Marginal effects on Prob[Y = 1]
| Constant -.4320494206E-01 .19557723E-01 -2.209 .0272
| X9 .2735474613E-01 .14070678E-01 1.944 .0519 .78000000
| X11 .3804502456E-01 .19335276E-01 1.968 .0491 .90666667
| X12 .4190917836E-01 .17786071E-01 2.356 .0185 .88000000
| X13 .3523105899E-01 .16281074E-01 2.164 .0305 .83666667

```


Frequencies of actual & predicted outcomes
 Predicted outcome has maximum probability.

Actual	Predicted		Total
	0	1	
0	11	10	21
1	5	274	279
Total	16	284	300

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวชม
โบราณสถานเวียงกุมกาม

หมายเลขแบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำเพื่อการศึกษาหาข้อมูลการค้นคว้าอิสระเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม" ของนักศึกษาปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามที่ท่านกรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ท่านต้องการเลือกตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1) เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2) อายุ..... ปี

3) สถานภาพ

( ) 1. โสด ( ) 3. หย่า
( ) 2. สมรส ( ) 4. ม่าย

4) อาชีพ

( ) 1. พนักงานของรัฐ ( ) 4. นักเรียน / นักศึกษา
( ) 2. พนักงานของเอกชน ( ) 5. เกษียณอายุ
( ) 3. ธุรกิจส่วนตัว ( ) 6. แม่บ้าน

- 5) รายได้ประจำเฉลี่ย.....บาท/เดือน
- 6) ระดับการศึกษา
- ( ) 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ( ) 4. ปริญญาตรี
- ( ) 2. มัธยมศึกษา หรือ ปวช. ( ) 5. สูงกว่าปริญญาตรี
- ( ) 3. อนุปริญญา หรือ ปวส. ( ) 6. อื่นๆ

ส่วนที่2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

- 7) ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถาน
- ( ) 1. มาคนเดียว ( ) 3. มากับเพื่อน
- ( ) 2. มากับครอบครัว ( ) 4. มากับบริษัทนำเที่ยว
- 8) จำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถาน
- ( ) 1. เคย 1 ครั้ง (ครั้งแรก)
- ( ) 2. เคย 2 ครั้ง
- ( ) 3. เคยมากกว่า 2 ครั้ง
- 9) พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังโบราณสถานเวียงกุมกาม
- ( ) 1. รถยนต์ ( ) 3. รถตู้
- ( ) 2. รถจักรยานยนต์ ( ) 4. รถทัวร์
- 10) แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร

แหล่งข้อมูล	มาก	ปานกลาง	น้อย
หนังสือพิมพ์			
วิทยุ, โทรทัศน์			
นิตยสาร และวารสาร			
คำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง			
สมาชิกในครอบครัว			
หนังสือไกด์บุ๊ก			
แผ่นพับ , ใบปลิว			
อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่างๆ			

11) สาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยว

- ( ) 1. สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่น
- ( ) 2. เพื่อน / ครอบครัว ชวนไป
- ( ) 3. มีโฆษณาทำให้สนใจ
- ( ) 4. เพื่อการศึกษา
- ( ) 5. อื่นๆ.....

12) ความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล

- ( ) 1. เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว
- ( ) 2. ไม่เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว

13) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม.....บาท/วัน/คน

14) ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม.....ชั่วโมง

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

ความพึงพอใจ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
1. ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม		
1.1 ตัวโบราณสถานมีความสวยงาม		
1.2 พิพิธภัณฑสถานและศูนย์ข้อมูลมีความเหมาะสม		
1.3 ทักษะนิยภาพโดยรวมมีความสวยงาม		
2. ด้านราคาสินค้าและบริการ		
2.1 ค่าใช้บริการยานพาหนะนำเที่ยว เช่น รถราง รถม้า เป็นต้น		
2.2 ค่าใช้บริการมัคคุเทศน์		
2.3 ราคาสินค้ามีความเหมาะสม		
3. ด้านการคมนาคม		
3.1 ถนนหนทางมีความสะอาดสะดวกต่อการสัญจร		
3.2 ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว มีความชัดเจน เข้าใจง่าย		
4. ด้านความปลอดภัย		
4.1 มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย		
4.2 มีจุดแจ้งเหตุร้าย		
4.3 มีสถานที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้น		
4.4 เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีความสุภาพ		

4.5	เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยมีเพียงพอ		
5.	ด้านการบริการ		
5.1	บริการของเจ้าหน้าที่		
5.2	บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยว		
5.3	บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
6.	ด้านของที่ระลึก		
6.1	รูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น		
6.2	ราคาผลิตภัณฑ์		
6.3	การให้บริการจากพนักงานขาย		
7.	ด้านบทบาทของภาครัฐ		
7.1	สภาพภูมิทัศน์		
7.2	การจัดการขยะ		
7.3	การจัดการมลภาวะทางเสียงและอากาศ		
7.4	การลงทุนด้านการพัฒนาอนุรักษ์		
7.5	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่เที่ยวชม		
★	โดยภาพรวม ท่านพอใจมาเที่ยวชมโบราณสถานเวียงกุมกาม		

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม

.....
 .....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนของท่านมา ณ โอกาสนี้
 เพื่อให้สนุกนะคะ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวรัชดาพรรณ สุวรรณมาโจ
วัน เดือน ปี เกิด	4 มกราคม 2525
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2546

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved